

ADORMIREA MAICII DOMNULUI

Unul dintre praznicurile cele mai alese, mai frumoase și mai apropiate de sufletul credincioșilor ortodocși, este fără îndoială praznicul Adormirii Maicii Domnului sau Sfânta Maria Mare.

E atât de drag credincioșilor ortodocși, în general, și celor români în special, încât e așteptat cu multă bucurie și înălțare duhovnicească. Vreme de două săptămâni credincioși de toate vârstele postesc cu evlavie după rânduiala bisericească, iar seara în biserici participă zilnic la slujbele de o inegalabilă frumusețe și mângâiere sufletească ale Paraclisului Maicii Domnului. Vreme de două săptămâni, aici în Transilvania toate bisericile ortodoxe sunt pline de credincioși, mai ales femei care după o zi de muncă pe ogoare sub soarele dogoritor al verii, seara își împreună glasurile cu ale copiilor și ale îngerilor pentru a o lăuda pe „Împărăteasa cerului și a pământului”, pe „zidul celare și folositor” pe „comora cea neîmpuținată, izvorul milei și maica îndurărilor”, pe Sf. Fecioara Maria.

În ajun de praznic sute de mii de credincioși se îndreaptă spre marile sanctuare ale Maicii Domnului din Ardeal, unde după ce petrec o noapte întreagă în rugăciune și cântare, a doua zi participă la Sf. Liturghie și se împărtășesc cu trupul și sângele Mântuitorului Hristos.

În această zi de 15 august în fiecare an întreaga Românie devine un altar, o biserică imensă în care ingerii împreună cu oamenii îl preamăresc pe Dumnezeu și o laudă pe Cea care L-a născut cu trup pe Fiul său cel preasfânt, Mântuitorul Iisus Hristos. Dar și la alte popoare ortodoxe această zi are o importanță deosebită. În Grecia miile de biserici care au hramul Maicii Domnului, adună milioane de pelerini în jurul sfintelor lor altare și mai ales în locurile unde există icoane făcătoare de minuni ale Maicii Domnului: Tinos, Syros, Creta etc.

Sărbătoarea Adormirea Maicii Domnului datează din secolul VI, fiind introdusă din ordinul împăratului bizantin Mauriciu, deși

sunt indicii clare că era ținută ca sărbătoare încă din secolul IV. În Occident ea a fost generalizată de către papa Serghie I, un papă de origine greacă, fiind păstrată în calendarul Bisericii Române până astăzi.

Sfinții părinți și scriitorii bisericești între care: Sf. Modest al Ierusalimului, Sf. Andrei Criteanul, Sf. Gherman al Constantinopolului, Dionisie Pseudoareopagitul și Ioan Damaschin s-au întrecut în a înălța laude acestei sărbători a Adormirii Maicii Domnului. Din tradiția Bisericii aflăm că Maica Domnului a fost înștiințată de un înger al Domnului cu trei zile înainte despre mutarea sa la cele cerești. Ea s-a urcat pe muntele Eleonului pentru rugăciune, iar apoi venind la casa sa s-a pregătit pentru marea trecere dincolo. Sf. Apostoli „de la marginile lumii” au fost aduși pe nori la patul unde era trupul precurat al Sf. Fecioare pentru a-și lua rămas bun și a o jeli.

Icoana praznicului prezintă cele petrecute atunci la Sfânta Adormire. Maica Domnului e așezată pe pat cu mâinile strânse pe piept, înconjurată de Sf. Apostoli în frunte cu cei doi corifei Petru și Pavel, precum și de Sf. Ierarhi — Dionisie și Ierotei — și de îngeri. În centrul icoanei apare Mântuitorul Hristos care ține sufletul sfânt al Maicii Sale în brațe sub chipul unui prunc. Apare și arhanghelul Mihail cel care cu sabia de foc îi taie mâinile nelegiuitului evreu Atonie care după tradiție ar fi vrut să răstoarne patul pe care zăcea trupul Maicii Domnului. Tot după tradiție, Apostolul Toma n-a putut fi prezent la îngroparea Sf. Fecioare, iar după trei zile venind și cerând să-i fie deschis mormântul n-a găsit acolo trupul ei ci doar veșmintele cele de îngropare. Troparul Adormirii pune în relief întregul rol al Sf. Fecioare Maria în iconomia mântuirii neamului

(Continuare în pag. a 2-a)

† VISARION RAȘINĂREANU

Episcop-vicar
Sibiu

Icoana, o imagine de dincolo

Să presupunem că printr-o întâmplare fericită s-ar descoperi fotografia unui sfânt, iar mai apoi aceasta ar fi pusă înaintea oamenilor spre cinstire. Reacția va fi, fără îndoială, ușor de presupus: lumea va fi cuprinsă de curiozitate, dar nimeni nu se va simți chemat să se închine în fața ei, oricât de avizat la aceasta ar fi cel înfățișat în fotografie respectivă.

Explicația este una de natură teologică și ea constă în faptul că deși fotografia reprezintă o persoană sfântă, ea nu este în ultimă instanță decât redarea exclusivă a omenescului, și nimic mai mult. Oricât de fidelă și de bine realizată artistic ar fi o fotografie, ea nu va putea stârni altceva decât respect și curiozitate, însă atari sentimente sunt cu totul străine de sfera religiosului.

Cu totul altfel stau lucrurile în privința icoanelor (mă refer la cele lucrate cu har și nu la falsurile care prezintă imagini deformate și care n-au nimic de-a face cu arta iconistică), căci, ori de câte ori te vei găsi în fața unei icoane, ceva inexplicabil, care izvorăște din adâncul ființei tale, te va îndemna, într-un mod imperios, să te închini înaintea ei și să-i aduci cinstire.

La prima vedere, diferența dintre fotografie și icoană nu pare să fie chiar așa de mare, și totuși, ea este una categorică, ținând nu atât de domeniul exprimării, cât de esența lor. Fotografia nu este finalmente altceva decât reproducerea mecanică și stereotipă a omenescului în toată expresia lui strict materială, pe când în icoană, firea umană ne apare dezbrăcată de materie, redusă la trăsăturile sale originare, debarasată de tot ceea ce o leagă de sfera materialului, eliberată de povara țărâniei. În fotografie, omenescul este prezentat în expresia lui imediată, pe când icoana înfățișează oameni al căror trup „nu mai are greutate, nici consistență pământescă, ființe noi într-o dimensiune nouă, dar nu ireale, dimpotrivă cât se poate de reale, pentru că au ajuns dincolo de ele însele”.

Abia în icoană avem expresia omenescului autentic, pentru că doar aici avem chipul real al omului, chipul cel de dincolo de chipul cu care ne înfățișăm înaintea celorlalți și cu care suntem percepuți. Este chipul cel tainic care se relevă în adevărata sa dimensiune doar atunci când este surprins în tensiunea sa către Prototipul după a căruia imagine a fost alcătuit.

Deși aparent straniu și învăluit de un a-

(Continuare în pag. a 4-a)

Preot NICOLAE STOIA

Mucenicia Brâncovenilor

Urmând îndemnul Sfântului Apostol Pavel, de a ne aduce aminte de mai-marilor noștri, de a lua aminte la felul cum și-au încheiat viața și de a le urma ereditatea (Evrei 13, 7), redăm în câteva cuvinte pămîntului țării noastre mucenicia Brâncovenilor pe care îi sărbătorim în aceste zile.

Domnitor al Țării Românești între 1688—1714, Constantin Brâncoveanu a rămas în conștiința românilor de pretutindeni ca unul din cei mai mari domnitori pe care i-a odrăslit pământul românesc. Născut în localitatea Brâncoveni (ținutul Romanai) a avut printre strămoși pe Matei Basarab și stolnicul Constantin Cantacuzino. A primit încă din copilărie o aleasă educație religioasă și culturală. La moartea voievodului Șerban Cantacuzino în 1688 a primit domnia Țării Românești fiind uns ca domn de mitropolitul Teodosie. Așa cum arăta și cromicarul Radu Greceanu, binecredinciosul voievod Constantia Brâncoveanu și-a rănduit domnia cu multă înțelepciune, cu adâncă pricepere

și înaltă priveghere, cu blândețe și răbdare așa încât pământul Țării Românești în toată domnia lui de un sfert de veac n-a cunoscut războiul, deși țara pe care o cărmuia era înconjurată de trei mari imperii: otoman, habsburgic și rusesc. În timpul său s-au ridicat multe biserici și a înflorit cultura prin tipărirea multor cărți, în special religioase. A zidit biserici și mănăstiri atât în Țara Românească cât și în Transilvania. Este suficient să amintim că de la el ne-a rămas frumosul palat în „stil brâncovenesc” de la Mogoșoaia, mănăstirea Hurzei sau Sâmbăta în Transilvania. A sprijinit prin cărți tipărite la București și Snagov pe creștinii răsăriteni din părțile Arabiei și Siriei, a ajutat cu bani și alte daruri mănăstirea Sfânta Ecaterina din Muntele Sinai, Patriarhiile și mănăstirile din Orientul creștin și de la Muntele Athos ca-

re-și duceau existența în condiții vitrege din cauza asuprii turcești.

Fiind pe deplin conștient de legăturile de sânge dintre românii de pe ambele

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. ION ALEXANDRU
MIZGAN

Lumina

Lumina e veșnică,
noi suntem cei ce murim.

Noi suntem graiul,
ea e înțelesul lui.

Lumina e cântecul,
noi suntem ecoul lui.

Noi suntem părțile,
lumina e întregul lor.

Ea e lupta,
noi — zgomotul ei.

Lumina d'vină
inundă în unerecul nostru.

Lumina de zi,
cerească, e veșnică.

Noi suntem cei
ce murim în ea.

Pr. NICOLAE MOGA

Domnul Hristos și copiii

Începându-și Iisus activitatea de propovăduire a Evangheliei împărăției fericoare pentru oameni, curând și pretutindeni s-a dus vestea despre puterea cu care vindea toată boala și suferința în popor. Mulțimile aduceau la el tot felul de suferinzi și bolnavi, spre a se vindeca prin puterea sa făcătoare de minuni. Potrivit tradiției poporului ales, mamele aduceau pe pruncii lor, măcar să se atingă de ei și să-i binecuvânteze. De fapt, prin atingere, copiii care sufereau de felurite boli, s-au și tămăduit.

Asemeni mieluşelului înfometat care într-o turmă întreagă își găsește pe ma-

ma sa, tot așa copilul sesi-zează fără greș pe cel care-l iubește și fără reținere aleargă la el, spre a fi luat în brațe și legănat pe genunchi. În număr mare se strângeau copiii în jurul lui Iisus, cu avânt și naturalețe, având sufletele lor curate și nevinovate, fără viclesug și nimic ascuns, în care se putea citi ca într-o carte. Datorită neastâmpărului și limbuției lor, prin gălăgia stărnită, copiii au reușit să-i tulbure pe apostoli, care le-au apostrofat pe mame și au încercat să asigure liniștea necesară Mântuitorului pentru propovăduirea Evangheliei sale. Iisus nu s-a simțit nicicând

a fi fost stingherit de gălăgia copiilor și memorabile au rămas cuvintele rostite de Învățătorul: „Lăsați pruncii să vie la mine și nu-i opriți, că a onora ca acestora este împărăția cerurilor...” (Matei 19,14) și a adăugat, grăind: „Amin zic vouă, cel ce nu va primi împărăția lui Dumnezeu ca pruncii, nu va intra întru-înă” (Marcu 10, 15). Iisus și-a vădit dragostea sa față de copii, pentru aleasa calitate a sufletului lor, în baza căreia copiii se veselesc și se bucură cu sinceritate pentru orice lucru ce li

(Continuare în pag. a 5-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

Intermusikale Festival — Köln 1999

Grupul vocal „Anastasis” al Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” Sibiu — vestitor al ortodoxiei și spiritualității române în Germania

În perioada 27 mai - 7 iunie a.c., Biserica Evanghelică din Köln a organizat un Intermusikale Festival având drept scop apropierea și cunoașterea reciprocă a tinerilor din întreaga lume, membri ai diferitelor Biserici creștine. Totodată, Festivalul a oferit posibilitatea transmițerii unui mesaj religios de înfrățire în spiritul mișcării ecumenice, precum și cunoașterea unei părți din spiritualitatea țăriiilor participante.

Alături de alte două coruri din România (Corul „Allegro” din Sibiu și Grupul vocal-instrumental de tineret al Bisericii Evanghelice București), la acest Festival a participat și Grupul vocal „Anastasis” al Facultății de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna” din Sibiu, ducând cu sine mesajul Ortodoxiei și spiritualității române.

Membrii acestui grup vocal (Călin Ciprian Talos - dirijor, Dumitru Virgil Iridon, Valentin Bucșa, Ștefan Lucian Toma, Adrian Zepa - toți din anul III, Laurențiu Urian și Sergiu Ghiță Tămaș din anul II, Mihai Pintilii - anul I, Simion Luca - arhidiacon Catedrala Mitropolitană, Lucian Dumitru Colda - preparator, Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna”) au fost cazați la Complexul parohial Efferen - Köln, bucurându-se de întreaga atenție a organizatorilor în frunte cu Helmut Werner, diacon al Bisericii Evanghelice din localitate, Dieter Herbert, pastor al tineretului evanghelic din regiune și Ruth Kleivinghaus. Timp de zece zile, Grupul vocal „Anastasis” a luat parte la programul propus de organizatorii Festivalului, ducând cu sine, prin intermediul muzicii, mesajul tinereții ortodox sibiene.

Duminică, 30 mai, grupul vocal sibiian a susținut primul concert de muzică religioasă în biserica parohială din Efferen, în cadrul „Liturgiei Cuvântului”. Asistența a fost deosebit de impresionantă de prezența studenților teologi, modul de interpretare și duhul cântării vechi bizantine, afirmând că „germanii evanghelici din localitate au putut avea posibilitatea să asculte un cor care cântă pentru Dumnezeu și nu pentru oameni”.

Miercuri, 2 iunie, a avut loc un al doilea concert, la Antoniterkirche - Köln, fostă biserică romano-catolică pe care Napoleon Bonaparte a dat-o în folosința creștinilor evanghelici. Și cu această ocazie, atât asistența cât și organizatorii Festivalului au fost deosebit de impresionați, ceea ce a făcut ca joi, 3 iunie, membrii Grupului „Anastasis” să fie invitați în Studioul ECK-Köln, pentru a imprima o casetă și un CD, cheltuielile fiind suportate cu generozitate și de această dată de către organizatori. O contribuție deosebit de importantă la această imprimare de înaltă calitate a avut-o pastorul Dieter Herbert, urmând ca în curând această casetă și acest CD să poată fi puse în circulație.

Concomitent cu aceasta, organizatorii au oferit participanților la Festivalul întregul confort necesar unui sejur de zece zile în Germania. Amintim aici doar câteva din momentele principale: vizită la Domul din Köln, o excursie în Phantasialand (Brühl-Mitte), o vizită la Geschichtshaus in Bonn, o croazieră cu vaporul pe Rin, pe ruta

Bonn-Köln și alte asemenea momente plăcute.

Sâmbătă, 5 iunie, a avut loc, la Jugendpfarramt - Melanchton Akademie din Köln marele concert al tuturor formațiilor prezente la Festival. Grupul „Anastasis” a interpretat opt piese religioase și două populare, încheind cu celebrul „cor al robilor evrei” din opera „Nabucco” de G. Verdi, în aplauzele furtunoase ale întregii asistențe. După terminarea concertului a urmat o recepție oferită în aer liber în grădina Academiei Melanchton, recepție la care studenții teologi sibiieni au fost din nou felicitați, ca unii care au cântat „mai întâi pentru suflet și nu pentru intelect”.

O impresie deosebit de bună a făcut-o și membrii Grupului vocal - instrumental al Bisericii Evanghelice din București, între aceștia și membrii grupului „Anastasis” legându-se o strânsă prietenie, cu reale perspective de colaborare în viitor.

Duminică, 6 iunie, prin amabilitatea Părintelui Constantin Radu Miron, preot de origine română al grecilor și românii din zona Brühl-Düsseldorf, studenții sibiieni au cântat la Sfânta Liturghie în Parohia ortodoxă română din Düsseldorf, umplând inimile și ochii românii de acolo de bucurie și de lacrimi. A urmat o agapă frățască oferită de comunitatea românească, care și-a exprimat dorința ca în luna decembrie a acestui an Grupul „Anastasis” să cânte din nou în biserica românească din localitate, cheltuielile fiind suportate de către enoriași.

La întoarcerea la Köln a urmat o cină de rămas bun în parohia Hürth-Hermülheim; după cină, teologii sibiieni au fost rugați să interpreteze câteva piese pentru a putea fi ascultați și de alți pastori și credincioși veniți din împrejurimi. La sfârșitul serii, unul dintre pastorii prezenți a afirmat: „Dacă până acum am avut o impresie nu tocmai bună despre români, clipele trăite în această seară m-au făcut să-mi schimb radical opinia”. Au urmat momentele de rămas bun, în care ochii multora s-au umplut de lacrimi.

Luni dimineața, corurile din România au plecat înspre țară, aducând în suflете bucuria și mulțumirea pen-

Adormirea Maicii Domnului

(Urmare din pag. 1)

omenesc, calitatea ei de mamă și de Fecioară: „Intru naștere fecioria ai păzit, intru Adormirea lumea nu ai părăsit de Dumnezeu Născătoare. Mutatu-te-ai la viață fiind Maica Vieții și cu rugăciunile tale, izbăvești din moarte sufletele noastre”.

Marele teolog Vladimir Loski remarca pe drept cuvânt că: „trecerea din moarte la viață și din timp la veșnicie, din starea pământetească la trumuseștea cerească, așează pe Maica Domnului dincolo de Inviercea de obște și de Judecata cea din urmă, dincolo de a doua venire care înseamnă sfârșitul istoriei lumii”. Bucuria eshatologică de atunci o trăim noi credincioșii deja acum prin cei împreună cu Maica Domnului,

L-am cunoscut pe profesorul Ilie Beleuță (1878—1972)

Eram o copilă când l-am cunoscut pe Profesorul Ilie Beleuță, dar, de atunci, din prima clipă am fost puternic impresionată de ființa lui. Nu știam eu atunci ce-nseamnă o „personalitate”, dar până astăzi am păstrat în sufletul meu aceași emoție pe care o aveam nu numai când eram în preajma lui, dar și când mă duceam cu gândul la el, de altfel ca și acum, când scriu aceste rânduri. Nu înțelegem ce se vorbea în jurul meu, dar vedeam că toți, întotdeauna la noi a fost o casă deschisă prietenilor și ospitalieră, îl ascultau într-o liniște, ce nu era impusă și cu o atenție, ca și cum nimic din ceea ce se petrecea în jur nu-i mai interesa.

Anii au trecut și au crescut în număr atât pe umerii lui cât și pe ai mei. Apoi, elevă fiind, mai târziu studentă, mi-am dat seama ce a însemnat acest profesor la catedra ce o deținea la Academia Teologică, unde preda trei materii de învățământ: Istoria Bisericii Universale, Patrologia și Istoria Bisericii Române, cât și pentru ființa neamului. Pe mine nu m-au interesat datele fixe, deși văd că e necesar a se cunoaște, ca și cum asta ar avea mai mare importanță în viața unui om, de aceea îi las pe biografi să se ocupe de acestea. Pe mine m-a interesat ființa omenescă în toată complexitatea ei.

A fost el un mare, bun și deosebit dascăl? Da. Și adevărul acesta l-au demonstrat serii de elevi și de studenți care s-au bucurat de arta lui de a preda, care și-au însușit bogatele lui cunoștințe, dar mai ales s-au putut bucura de căldura inimii și a sufletului său.

Atunci, când la Academia Teologică au venit studenți străini, unii chiar din Anglia, ca să audieze și cursurile ce se țineau în această instituție, au fost întrebați la plecarea, care dintre profesori ar putea să țină prelegeri la Cambridge sau Oxford, Profesorul Ilie Beleuță a fost nominalizat după Profesorul Dumitru Stăniloae.

Și pentru că am fost la Profesorul Stăniloae, spunându-i cine suntem și arătându-i o fotografie cu mulți profesori din trecut de la Academie, a spus: — „Ce somități erau atunci”.

Cine are urechi de auzit să audă ce a spus cel mai mare Profesor și cel mai mare teolog al Ortodoxiei.

Dintre copiii care au crescut cu multe greutăți, care străbăteau distanțe mari pentru a ajunge la o școală, deoarece în satele lor nu se găseau, din acești copii, care nu aveau ghiozdane și poate mulți nu aveau nici cărți și care purtau pe umerii lor o desăgă mică cu o tăbliță și poate un caiet și cu ceva de-ale mâncării, din acești copii au ajuns oamenii cei mai de seamă, de valoare, cu dragoste și respect față de Dumnezeu, Neam și Țară. Ei bine, povestea câteodată Profesorul Ilie Beleuță că el, toți anii de liceu făcând la Liceul Andrei Șaguna din Brașov, n-a mâncat decât hrană rece. Ii aducea mama lui pe care o divinizașe, slănină, ouă fierte, carne friptă ca să-i țină pe o săptămână. Mâncare caldă nu avea decât când venea acasă.

Poate nici cele amintite mai sus n-am vrut să le spun, ceea ce vreau eu să accentuez este partea cunoscută de unii puțin, de alții deloc.

Sufletul lui mare și bun s-a revărsat asupra tuturor cu așa dărnicie, pe care n-am întâlnit-o la nimeni în calea vieții mele.

De la elevi și studenți, la necunoscutul de pe stradă, care-l solicita un sprijin, până la toți țărani din comuna Mândra dar și din comunele înconjurătoare, care la o nevoie, la o boală, luau calea Sibiului unde știau că vor găsi sprijin.

— „Don Profesor, am venit la dumneavoastră că nu știu ce am, dar nu mă simt bine”.

— „Bine, bade, mergem la cel mai bun doctor, mergem apoi la farmacie și luăm leacurile și apoi mergem să mâncăm împreună la restaurantul de Sub arini”.

Toate aceste cheltuieli le făcea Profesorul Beleuță cu înțelegere și dragoste față de om. Îl conducea apoi la gară, îi lua biletul de tren și când își lua rămas bun, urându-i sănătate, îi puneă 1000 de lei în palmă. Și asta cu toți care veneau la el. De aceea, cred eu, când Profesorul a trecut la cele veșnice, toți țărani din Mândra și din comunele alăturate, au venit și-au stat cu lumânările aprinse ca-n Sfânta zi a Vinerii Mari și mai cred că dacă puterea ar fi ordonat într-un fel împrăștierea lor, nimeni n-ar fi părăsit locul de veghe.

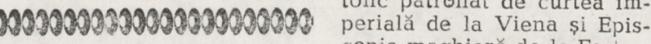
Cu familia ce pot să mai spun? A fost un al doilea rege Lear, care a cojit portocala și a dat tot miezul, a spart oul și și-a păstrat numai

tru reușita avută și pentru îmbogățirea experienței ecumenice.

Considerăm că cele zece zile petrecute în Germania au dus la întărirea legăturilor între tineri și între Bisericele noastre, România fiind reprezentată cu cinste de către toți, iar Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna”, Mitropolia Ardealului și Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu de către membrii Grupului vocal „Anastasis”.

Preparator: LUCIAN D. COLDA

coaja. De aceea când a părăsit lumea aceasta nu a lăsat nimic decât biblioteca lui, din care unele dintre volume fuseseră comandate cu mari renunțări, în Franța și în Germania, dar care îi mulțumeau sufletul și setea de a cunoaște încât mergea până acolo că mângâia și săruta fiecare carte.

Dar altă latură, tot așa de caracteristică lui și multor ardeleni, era dragostea lui de neam. Fiind profesor de liceu îndemna elevii să-și pună la reверul uniformei tricolor românesc, iar în timpul războiului din 1914—1918 îi îndemna să meargă să lupte pentru alipirea Transilvaniei la țara mamă.

— „Locul vostru e acolo, în mijlocul celorlalți, în mijlocul primejdiei, ca să luptați pentru „Unire”.

Pentru această atitudine și pentru alte manifestări naționaliste, Profesorul Ilie Beleuță a suferit și rigurile închisorii, din care, fiind tânăr, a ieșit numai cu o nevroză cardiacă ce l-a supărat toată viața, dar care cu ajutorul Celui de Sus nu i-a atins longevitatea. Când a părăsit Sibiul, a dăruit multe cărți unor prieteni, unul dintre ei fiind Profesorul Dr. Nicolae Neaga care ne-a spus acest lucru, iar cu cele pe care le-a strămutat la Mândra, Județul Făgăraș, locul lui de obârșie, a avut multe de întâmpinat odată cu instaurarea regimului comunist. Ori de câte ori binevoia Securitatea să-i facă câte o vizită, nu numai că-i răvășea casa și toată biblioteca, dar securiții îi luau din cărți dar mai ales din manuscrise, fie să nu i le mai restituie, sau dacă îi aduceau înapoi, le aduceau fărămîite. Toate perchiizițiile se desfășurau într-un climat de dispreț și batjocuri nepotrivite, nu numai pentru un profesor de teologie, dar pentru oricine. Multe din cărțile rămase și chiar unele scrieri ale sale, nevândute la data publicării, au fost achiziționate de biblioteca Facultății de Teologie, cu bunăvoința înalt Prea Sfinției Sale Mitropolit Dr. Antonie Pământea. Între ele erau și manuscrise de sute de pagini. Păcat că unul dintre ele intitulat „Creștinism și raționalism” de mare valoare, cred eu, s-a pierdut pe undeva, el fiind predat împreună cu altele, chiar în mâinile Părintelui consilier Papuc.

Profesorul Ilie Beleuță a fost respectat, a fost prețuit, a fost iubit de cei ce l-au cunoscut și mai ales de cei care l-au înțeles.

Deși a fost propus pentru înalte ierarhii, el a refuzat, intrucât pentru el catedra însemna însăși viața.

Din aceste rânduri nu trebuie să lipsească numele Mitropolitului Nicolae Bălan, cu care a fost prieten din tinerețe, fiind colegi la Facultatea de Teologie din Cernăuți.

Mai târziu, când mitropolitul se afla în misiune prin părțile Făgărașului, acesta își întreprușea drumul, oprindu-se la Mândra, pentru a sta de vorbă cu prietenul lui și pentru a-i aduce multe daruri. Bunul Dumnezeu să binecuvinteze asemenea și asemenea prietenii.

Tot așa nu trebuie să lipsească din aceste rânduri nici numele Mitropolitului Nicolae Mladin, care la încetarea din viață a Profesorului Ilie Beleuță a trimis o scrisoare de condoleanțe familiei, precum și un ajutor material. De altfel majoritatea profesorilor au luat parte la slujba religioasă ce a avut loc în comuna Mândra Oltului în anul 1972.

ADIA CĂLIN

P.S. Adaug la rândurile de mai sus o copie de pe telegrama generalului Comșa care întăresc spusele mele despre sentimentele Profesorului Ilie Beleuță pentru Neamul și Țara aceasta.

TELEGRAMĂ

Primitor, indesc. Cătrec

Eugen Rațiu, Mândra 304

Nr. 38

Din Sibiu Nr. 819 cuv. 38 data 20.11 ora 15.57 — 1972
Cei care au trecut Carpații în 1914 și apoi au luptat sub drapelul României libere în 1916—17, vom fi veșnic recunoscători Profesorului Ilie Beleuță.

Dumnezeu să-l lerte.

ss. General Comșa

Mucerlicia Brâncovenilor

(Urmare din pag. 1)

Constantinopol. Toți au fost condamnați la moarte. Li s-a propus ca să-și salveze viețile prin trecerea la mahomedanism dar au refuzat. Condamnați la moarte în ziua de 15 august 1714, când Brâncoveanu împlinea 60 de ani, au fost purtați în lanțuri pe străzile Constantinopolului spre locul de execuție. Scena decapitării s-a desfășurat pe malul Bosforului în prezența sultanului Ahmed al III-lea, a ambasadorilor marilor puteri europene: Franța, Anglia și Rusia. Secretarul lui Brâncoveanu, Mario del Chiaro, a reținut următoarele cuvinte de îmbărbătare adresate de domn fiilor săi: „Fiii mei, fiți curajoși, am pierdut tot ce-am avut în această lume, cel puțin să salvăm sufletele noastre și să ne spălăm păcatele cu sângele nostru”. În „Cronica Bălenilor” îmbărbătarea adresată de Brâncoveanu fiilor săi este mai amplă: „Fiii mei, fiii mei! Iată toate avuțiile și orice alta am pierdut. Să nu ne pierdem însă sufletele! Stați tari, bărbătește dragii mei și nu băgați seamă la moarte. Priviți la Hristos, Mântuitorul nostru câte a răbdat pentru noi și cu ce moarte de ocară a murit... Aduceți-vă aminte de Sfântul Pavel care zice: că nici sabia nici moarte nici orice altceva nu-l va despărți de Hristos, că nu sunt vrednice muncile și nevoile acestoa de aici de mărirea ceea

ce o va da Hristos. Acum dar, o dulcii mei fii, cu sângele nostru să spălăm păcatele noastre”. Apoi rînd pe rînd au căzut capetele copiilor lui Brâncoveanu și în cele din urmă capul Domnitorului. După acest sfârșit cumplit trupurile martirilor au fost aruncate în mare. Creștinii din Constantinopol, rugați de Doamna Marica, soția Domnitorului, le-au ridicat trupurile din mare și le-au îngropat în insula Halki, din Marea Marmara, în biserica mănăstirii Maicii Domnului. Doamna Marica a adus pe ascuns trupul Domnitorului la București și l-a înmormântat în biserica Sfântului Gheorghe ctitoria sa, însemnând locul pe candela de argint de deasupra mormântului. Pe piatra mormântului n-a scris nimic pentru ca turcii să nu afle și să profaneze mormântul. Candela arde și azi acolo aducându-ne mereu aminte de mucenicia credinciosului voievod și a fiilor săi: Constantin, Ștefan, Radu, Matei și a sfetnicului Ianache. Martirii lor a fost cinstit de Biserica noastră care i-a eanonizat la 20 iunie 1992 așezându-le ca zi de pomenire data de 16 august. Nădăjduim ca pilda vieții lor să fie izvor de lumină pentru noi cei de azi care avem datoria sfântă — așa cum ne îndeamnă Sfântul Apostol Pavel — de a privi cu luare aminte la felul cum și-au încheiat viața și a le urma credința.

„Numele tău scurt și adevărat este de Maică a lui Dumnezeu, Fecioară fără prihană, Născătoare de Dumnezeu, preabinecuvântată, Marie Purure, Fecioară” Sf. Maxim Mărturisitorul (+13 aug. 662)

*Dacă „doar Sfinții pot vorbi despre Sfinți”, cât de sfânt trebuie să fie cel ce o va preamări pe cea „mai cinstită decât heruvimii și mai mărită țără de asemănare decât serafimii” sau „ce gând va număra și ce laudă va rosti, sau ce mână va scrie cu meșteșugul cărții mulțimea nenumărată a harurilor și bună aților Sfintei Născătoare de Dumnezeu Purure Fecioară pe care le-a arătat și pe care le arată din zi în zi neamului omenească?”*¹³

I. Începutul și sfârșitul

„Prin maternitatea sa, Preasfânta Fecioară învăluie și păzește întreaga cale pământească a Domnului, de la Nazaret și Betleem, până la înălțare, trecând prin Egipt, Galileea, Golgota, Mormântul gol.”¹⁴ Pentru aceasta, anul bisericesc începe sub auspiciile nașterii sale (8 septembrie) și se sfârșește cu adormirea sa (15 august). Dar, în același timp, viața Maicii Domnului intrupează și oglindește în chipul cel mai desăvârșit întreaga operă mântuitoare a Fiului lui Dumnezeu intrupat și, pentru aceasta, nașterea sa desăvârșită (Inălțării) Crucii (14 septembrie) spre

a-i devăluși, întru adormirea sa, *slava acestei „noi vârsări de lumină” a Dumnezeirii Care îndumnezeiește firea omenească* (6 august); cu alte cuvinte, pe Maica Domnului nu o putem gândi sau înțelege fără Golgota și Tabor, smerenia sau golirea (chenoza) și preamărirea Domnului:

„Căci nu este alt semn, care să facă cunoscut și să arate pe ucenicul lui Hristos, ca cugetul smerit și înfățișarea umilită. Iar cel ce nu viețuiește așa, adică întru smerenie, cade din părtășia Celui ce s-a smertit pe Sine până la cruce și moarte.”¹⁵ Iar „Maica Domnului e mai presus decât toți în smerenie, de aceea toate popoarele pământului o numesc Prea Fericită și toate Puterile cerești îi slujesc”¹⁶, căci „nu s-a trufit, nici nu s-a înălțat în mintea ei, ci s-a îmbrăcat într-o smerenie și zdrobie de inimă încă și mai mare”, răspunzând cu cuvintele: *Iată roaba Domnului! Fie mie după cuvântul tău* îngerului Gavriil care-i vestește că „Duhul Sfânt va veni peste tine dinainte spre a te găti ca logodnică vrednică a Domnului... Și de îndată Mirele nemuritor și Fiul tău... Insuși te va adumbri și își va zidi înăuntrul tău templul trupului Său cu tola sfânt. Și Cel nematerial și netrupesc va îmbrăca un trup văzut și material din tine.”¹⁷ De aceea, la majoritatea praznicelor Maicii Domnului se citește pericopa (Fil. 2,5—11) ce ne

Tălcuirea Evangheliei cu Sfinții Părinți

— 15 AUGUST —

Infățișează golirea Domnului, „Care S-a smertit pe Sine, ascultător făcându-se până la moarte, și încă moarte de cruce. Pentru aceea și Dumnezeu L-a preînălțat...” Tot astfel a fost preamărită și Maica Domnului, căci la adormirea sa, venind Insuși Hristos cu toate puterile cerești, „venirea de acum a Domnului era mai măreață și mai înfricoșătoare decât cea dintâi, căci S-a arătat mai strălucitor decât fulgerul și decât Schimbarea la Față lucrată pe Tabor, deși a fost mai puțin decât slava sa firească, căci ea e nepătrunsă și nevăzută. Atunci, Apostolii au tremurat și au căzut la pământ ca niște morți; iar Domnul le-a spus: *Pace vouă!*, cum le-a spus odinioară când a intrat prin ușile încuiate, căci erau în aceeași casă a lui Ioan adunați tot acolo, atunci de frica iudeilor, iar acum pentru moartea Maicii Domnului. Când Apostolii au auzit glasul dulce și dorit al Domnului, au fost înviorați și întăriți la suflet și la trup, și au început să privească cu evlavie strălucirea slavei și fața Sa dumnezeiească de frumoasă. Iar Preasfânta, Preacurata și Preabinecuvântata Maică a lui Hristos s-a umplut de bucurie. Și

fața sa strălucea de strălucirea slavei dumnezeiești”¹⁸.

II. Minune neînțeleasă!

Știind aceste puține, dar esențiale lucruri, „mai lesne este pentru noi, Fecioară, să iubim tăcerea, căci este lucru neprimejdios, decât a împleti din dragoste cântări cu osârdie alcătuite, căci este lucru anevoios.”¹⁹ Nici „Maica Domnului n-a așternut în scris gândurile ei, nici iubirea ei pentru Fiul și Dumnezeu ei, nici durerile sufletului ei în clipa Răstignirii căci *nu le-am fi putut nicicum înțelege*. Iubirea ei pentru Dumnezeu e, într-adevăr, mai tare și mai arzătoare decât iubirea Serafimilor și Heruvimilor, și toate puterile cerești ale Îngerilor și Arhangheilor sunt mute de uimire față de ea. Deși viața Maicii Domnului e învăluită în tăcere sfântă, în Biserica noastră ortodoxă Domnul ne-a îngăduit totuși să știm că iubirea ei îmbrățișează întreaga lume și că, în Duhul Sfânt, ea vede toate popoarele pământului și, ca și Fiul ei, simte milă față de toți oamenii. Ah, dacă am ști cum iubește Prea Sfânta pe toți cei ce păzesc poruncile lui Hristos și cum compătimește și suferă pentru cei ce nu se căiesc!”²⁰

Mărturisiri despre vechile și noua mănăstire de la Breaza-Făgărașului

Au fost multe și modeste sfintele mănăstiri de credință ortodoxă din Transilvania; adevărate și prețioase comori ale neamului românesc. Numai în Țara Făgărașului, în satele de sub sprânceana munților au existat 34, iar pe întreg plaiul transilvănean 180. Unele dintre ele au fost construite din piatră adunată de pe albia râurilor cu apă cristalină ca lacrima, având un rol de seamă în ogorul vieții creștine. Altele mai mici, se construiu în vremuri de orunță iobăgie din lemne de brad și molid, cioplite în bardă, populate cu câțiva monahi, puțini știutori de carte, dar tari în mărturisirea cu jertfelnicie a dreptei credințe, în ciuda povarnicilor apăsuri din acele timpuri.

Ei nu au prea lăsat urme scrise despre munca lor, dar slujeau în tăcere, recugere de sine nevoilor mari sufletești ale bietului popor oropsit, care alerga la ei cu ardoare. Multe dintre scrierile alcătuite în ogorul vetrelor mănăstirești au contribuit în mod substanțial la formarea limbii noastre literare, la unitatea culturală, națională, religioasă, la menținerea valoroaselor obiceiuri și mai ales la promovarea vieții moral-creștine.

Conscripția urbană întocmită în anul 1748 ne dovedește că „pe locul fiscal de la Breaza, sunt două mănăstiri de lege ortodoxă. După întemeietorul lor una se numea a lui Mănășor, din Breaza de Sus și alta a Vătafului din Breaza de Jos. Cea dintâi avea un preot bătrân ce-l chema Dionisie și patru călugări, dintre care doi sunt cerșetori” (Ștefan Mețeu, „Mănăstirile românești din Transilvania” pg. 1/62, Sibiu, 1936).

Din scrierea citată mai avem a cunoaște că mănăstirea Vătafului avea o călugăriță cară în vârstă de 70 de ani, ca proprietate o vacă, loc de arătură o găleată (15 ani), pentru semănătură secară de toamnă, și tot ațată teren pentru semănătură secară de primăvară, mei, hrișcă și alac. Orbită de vederea trupească, călugărița proniată de harul dumnezeiesc deschidea larg zorghii vederilor sufletești în ființa celor care veneau să se roage la mănăstire.

O altă descriere urbană, întocmită în anul 1758, relatează despre existența altor mănăstiri de pe glia brezeană; una pe locul numit Stărmînă, cu un călugăr, pe nume Stanciu Muntean și alta pe locul ce se chema Fundătură. Pe lângă cea dintâi, viețuiau doi zilieri ai vătafului Bucur Toma, primarul satului, pe nume Neagoe și Radu Muntean, care nu fac nici o slujbă, în timp ce la cealaltă mănăstire slujea preotul iobag Mateiaș, ajutat de două călugărițe bătrâne.

Pe preotul Dionisie de la mănăstirea lui Mănășor îl găsim în anul 1795 la mănăstirea Căldărușani, făcând parte din grupa celor 25 de călugări ardeleni, care copiau manuscrise bisericești. Starețul Gheorghi veind să alunge neînțelegerile, ura și dezbinarea dintre slujitorii, le zicea cu limpezime de cuget: „Trebuie să vă străduiți zilnic ca una să fiți, pentru că important lucru este că nu felul limbii românești căutăm și judecăm, cum voi faceți, ci mai vărtos faptele credinței voastre, dar călugării nu odată au uitat de înțeleptele cuvinte ale starețului”. (Păcliașan Zenovie — Vechile mănăstiri românești din Ardeal, pg. 92 Blaj, 1919).

Stăpânirea străină caracteriza cum nu se poate mai insinuant fondarea mănăstirilor de sub poalele Carpaților Meridionali, trădându-le ca pe niște colibe săracioase, care serveau de adăpost unor hoți, dar adaugă acest adevăr că „nimeni nu cuteza să se ridice contra lor, pentru că poporul făcea mari și dese pelerinaje către ele”. (Șt. Mețeu, op. cit., pg. 172). Astfel de drumeții aveau loc cu prilejul hramurilor mănăstirești. Atunci credincioșii se mărturiseau, împărtășeau, beau apă din izvoarele lor sfinte și prin rugăciunea obștească se înfrățeau, promovând ca atare frumusețile trăirii religio-morale. În astfel de vremuri bătrânești, monahii brezeni mergeau să se adape din izvoarele cunoștințelor școlii mănăstirești de la Sâmbăta de Sus. Aici, la Braniste, sub părințea sa grăiță a starețului Visarion, învățau adăncirea scrisului, cititului, cântările bisericești și rânduiala sfintelor slujbe. Se rugau împreună, munceau, gândeau împreună pentru sporul a tot binele.

După ce stăteau câțiva timp la învățatură, călugării se întorceau la vetrele lor mănăstirești. Iarna cei de pe plaiurile brezene coborau în vatra satului, unde adunau copiii într-o tindă țărănească, pentru a-i învăța la lumina plâpândă a unei lumanări de seou, o brumă de carte, scris, citit, rugăciuni, colinde și alte cântări religioase.

Pe cât de rodnică a fost activitatea acestor mănăstiri, a slujitorilor, pe atât de vitreg a fost sfârșitul existenței lor. Mai întâi au fost maltratați călugării care persistau în credința ortodoxă. Răul s-a întetit la culme, căci generalul austriac Bukow a pus la cale

înpăimântătoarea distrugere a mănăstirilor ardeleni, considerându-le focare de rezistență și de agitație permanentă a conștiinței ortodoxe a neamului. Celor din lemn le-a fost dat foc, ca atare și celor de la Breaza, iar cele din piatră sau cărămidă au fost dărâmate prin lovituri de tun, pradă căzând și renumita mănăstire brâncovenească de la Sâmbăta de Sus.

Invățătorul Andrei Sovăială din Făgăraș a scris detaliat despre năpraznicul mod de distrugere arătând unele ca acestea: „Generalul Bukow, spunându-i multe minciuni și zicând că acele mănăstiri sunt gazde de hoți și așa poruncind ginerariul, au ars toate celele mănăstiri și le-au stricat, numele mănăstire de la Sâmbăta de Sus, ce iaște în satul Brâncoveneanului aceea a rămas în parte. O ce mare răutate iaște prizma și zavistia! Adevărat, că și-a luat plata pe deștei de la Dumnezeu și ginerariul și vladica, căci cu grabnică moarte și-au dat sfârșitul” (N. Iorga — Sate și preoți, vol. II, pg. 86, București, 1929).

Astăzi, după ce au trecut mai mult de două secole de la dramatica lor distrugere, cei care calcă pe locul sfânt de ele, deabia mai pot vedea ruinele acoperite cu mormane de pământ și glă, în schimb pot admira frumusețile naturale ale polenilor, pe care lăcașurile de rugăciune au fost construite; pădurile seculare de brazi, molizi și fagi care le-au străjuit netemerar, iar în clipocitul izvoarelor pe care nu le-au putut nici dințele rău al vremurilor, nici vitregia dusmană secătui, aud plânsul lor nostalgic de tragic sfârșit. Este un plâns duhovnicesc care ni se adresează nouă celor de azi. Din el s-a înfiripat și temeinic în sufletele credincioșilor din Parohia Breaza și a preotului alcătuitor al acestei teme, dorința de a renaște vechea viață monahală prin construirea unei noi mănăstiri. Cu ajutorul lui Dumnezeu o astfel de dorință sinceră și statornică, a devenit faptă.

Intr-un timp foarte scurt, doar de trei zile a lunii Mai a.c. s-a operat fundația lăcașului de rugăciune iar în optsprezece zile a lunii Iunie, o echipă de patru pricepuți meșteri ardeleni au înălțat nouă mănăstire într-o poiană care excelează prin frumusețile naturii. Tot ei au mai construit un altar, în care se săvârșesc în afară de iarnă, sfintele slujbe. Patru familii de credincioși au așezat patru cruci pe drumul mănăstiresc și alte cinci familii au înălțat o troiță artistic sculptată în lemn de stejar de către un meșter maramureșan. Aceasta s-a înălțat întru vrednică recunoștință pentru cei 21 preoți și monahi care au slujit la biserica din Breaza, la vechile mănăstiri, toți răposați, unii dintre ei foști iobagi.

Fântânița Sfântă din Fundătură, veche de aproape trei sute de ani a fost bine amenajată și străjuită de o Sfântă Cruce. De la ea se aduce azi apa sfântă la noua mănăstire Negru-Vodă, spre a fi oferită închinătorilor pelerini care vin din satele mărginașe Brezei, îndeosebi grupuri numeroase de tineri, ceea ce este un fapt vrednic de prețuit.

Actualmente se depun mereu strădanii ca să se poată construi două chilii pentru viețuitoarii monahi, o cameră specială pentru bibliotecă și alta pentru muzeu, avându-se în vedere și formarea unui atelier în care să se poată picta icoane pe sticlă.

Relatăm și faptul că, în urma unor cercetări de natură arheologică s-au descoperit în vetrele vechi a celei de a doua mănăstiri urme de obiecte ceramice, cărbiuni proveniți din ardere. Două icoane pictur pe lemn, reprezentând prin soriere greacă, pe Sfinții Părinți Atanasie și Dionisie atestă faptul că între vechile mănăstiri de la Breaza-Făgărașului și cele de la Sfântul Munte Athos au existat frățești legături duhovnicești.

Ne rugăm Atotmilostivului Dumnezeu ca să ne stea mereu întru-ajutor ca să putem înfăptui zilnic orice lucru cu adevărat bun la noua noastră mănăstire, aducând îndreptățite mulțumiri credincioșilor care ne-au sprijinit, cât și celor care din inimă curată doresc a ne mai sprijini.

Preot IOAN NAFTĂNAILA

Dacă am putea spune că Maica Domnului s-a făcut iubire precum Dumnezeu este iubire, atunci am înțelege de ce iubirea aceasta se lucrează în tăină²¹, de ce Sfânta Scriptură vorbește aparent puțin despre viața sa, de ce Biserica o preamărește apostolicește neîncetat, neavând lipsă de „minciuni” cu osârdie alcătuite (a se vedea dogmele romano-catolice despre *Imaculata concepție-1854 și Înălțarea cu trupul a Sfintei Fecioare-1950*) și cu atât mai puțin îndrăznind să o hulească, cum fac mai toți așazișii creștini ieșiți din Reforma protestantă. Desigur, aceste cuvinte ar putea părea unora prea dure și jignitoare, dar dacă ascultăm de glasul Sfinților Părinți, adică al acelor oameni care, petrecând în aceeași tăină a smereniei, au ajuns la aceeași slavă, vom înțelege cât de îngăduitori și uneori chiar indiferenți suntem noi astăzi; astfel, cei ce spun lucruri neadevărate despre Dumnezeu și despre întreaga Sa lucrare de mântuire a oamenilor, sunt „martori mincinoși ai lui Dumnezeu” (I Cor 15,15), mărturisind împotriva lui Dumnezeu. Dacă Sfântului Siluan „ii era frică de o asemenea îndrăzneală... să scrie despre ea cel puțin câteva cuvinte”²², cine își va permite oare să susțină lucruri mincinoase și în folosul cui? Al Bisericii? Al Maicii Domnului? Nicidecum! Ci în folosul celui ce, prin diferite vicisuguri, de la început a fost tatăl minciunii și dezbînător și ucigaș de oameni (In. 8,44). Iar pentru cei hulitori, ajunge să-l ascultăm pe Sf. Maxim Mărturisitorul: „Oștirile îngerilor au numit-o cu adevărat fericită, ca și neamurile oamenilor, iar cei ce nu o numesc fericită și nu o preamăresc nu sunt numărați împreună cu oamenii, ci sunt fiii pierzaniei și partea diavolului.”²³

„Da, într-adevăr, Scriptura vorbește puțin, dar ceea ce vorbește Scriptura despre Maica Domnului este extrem, extrem de important; și dacă înem noi numai cât vorbesc Scriptura despre Maica Domnului, am fi cei mai buni și cei mai sfinți din lumea aceasta.”²⁴ Crezând și noi acestui cuvânt, am considerat să nu ne lungim cu vorba, ci să luăm aminte la taina iubirii Maicii Domnului, pe care o desprindem și din omilia la Evanghelia de astăzi (Mt. 18, 23-35), rostită de I.P.S. Iosif, arhiepiscopul român de Paris, în Cripta Catedralei Sf. Alexandru de Neva din Paris, la 31 august 1997:

III. Datornicul nemilostiv²⁵

După ani și ani de recitarea a aceluiași evanghelii de-a lungul duminicilor anului, cineva s-ar putea teme că nu ar mai ști ce tale să extragă din miezul Evangheliei. Dară iată că această teamă se dovedește a fi fără teme, pentru că Evanghelia nu este numai un mesaj care ne este transmis, n-are este numai Cuvântul lui Hristos, Cuvântul lui Dumnezeu care ni se citește: este o poartă care se deschide înaintea noastră pentru viața veșnică. Da, cred că Evanghelia de astăzi — tot astfel precum ar face-o persoana celui alt sau oricare relație umană — deschide înaintea noastră o poartă către veșnicie.

E evident că în milostivirea acestui rege care-și face socoteala cu slugile sale, îl aflăm pe Hristos. Într-

adevăr, acest stăpân n-a putut să ierte datoria enormă a slugii sale decât prin Crucea. De ce? Deoarece Crucea este culoarul²⁶ care face posibilă orice iertare în această lume. Și dacă, de cealaltă parte, sluga nu a doptă același comportament, aceasta se datorează faptului că nu a știut să traverseze acest culoar (deschis) între sine și Dumnezeu, între sine și celălalt.

Astăzi aș dori să vă vorbesc puțin despre prietenie. Înțelegem foarte ușor că, în acest text, datoria aceasta înseamnă cu mult mai mult decât banii și cred că ceea ce trebuie să vedem aici este prietenia.²⁷ Uităm adesea că exemplul cel mai bun de prietenie în viața noastră este prietenia lui Hristos. „Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să și-l pună pentru prietenii săi” (In. 15,13), spunea Hristos și El și-a dat viața pentru noi. El este cu adevărat prietenul nostru, cel mai bun prieten al nostru.

Sfântul Vasile cel Mare distingea trei tipuri de relație între noi și Dumnezeu: putem împlini poruncile lui Hristos din *trică de pedeapsă* și atunci devenim sclavi. Putem împlini poruncile din *interes*, cu nădejdea de a fi răsplătiți, și atunci nu suntem decât mercenari. Într-un anumit fel, am putea avea impresia că Scriptura și cuvântul lui Hristos ne provoacă fie la a ne fi frică, fie

(Continuare în pag. a 5-a)

DANIEL POPA, student teolog, anul III

1. Sf. Maxim Mărturisitorul, *Viața Maicii Domnului*, ed. Deisis, Sibiu, 1998, p. 126.

2. K. Yannitsiotis, *Lângă Părintele Porfirie*, ed. Buna-vestire, Bacău 1999, p. 110.

3. Sf. Maxim, op. cit., p. 117.

4. Pr. Boris Bobrinskoy, *De la fin au commencement in Bulletin de la Crypte* (revista Comunității ortodoxe franceze a Sfintei Treimi — Paris), nr. 275/1999, p. 2.

5. Isichie Sinaitul, *Cuvânt despre trezvie și virtute, sută întâi, cap. 82*, în Filocalia IV, Sibiu 1948, p. 61.

6. Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejzii și iadul smereniei*, ed. Deisis, Sibiu 1994, p. 79.

7. Sf. Maxim, op. cit., p. 24.

8. ibid., p. 103—104.

9. Canonul Nașterii Domnului (25 dec.), cântarea a 9-a, irmos.

10. Cuviosul Siluan, op. cit., p. 156.

11. In I Cor. 2, 7—8 se vorbește despre înțelepciunea de *taină* (în gr. en mysterio—in tăină) a lui Dumnezeu, ascunsă, pe care Dumnezeu a rânduit-o mai înainte de veci, spre slava noastră, pe care nici unul dintre stăpânitorii acestui veac n-a cunoscut-o; parte din această înțelepciune este taina Maicii Domnului, pe care o numim „încredințarea celor ce au treabă de tăcere” (Imnul Acatist, Icosul al 2-lea).

12. Cuviosul Siluan, op. cit., p. 156.

13. Sf. Maxim, op. cit., p. 27.

14. I.P.S. Serafim, *Predică la Adormirea Maicii Domnului*, M-reă Râmeț 1997 (material audio).

15. Tradusă după Père (auj. Mgr.) Joseph, *Le debiteur impitoyable in Bulletin de la Crypte* nr. 275/1999, p. 17—18.

16. Literal: breșă (spărtura, des hărătură).

17. În lb. franceză, ca și

(Urmare din pag. 1)

prim căsătorie, la Râșinari. El s-a născut în 1699 și a fost hirotonit într-un preot de către episcopul Climent al Râmnicului (1735-1743, + 1751), la 11 noiembrie 1740, întrucât ortodocșii din Ardeal nu aveau pe atunci ierarhul lor canonic. Tot părintele Cioran susține că acest preot Coman Bârșan, zis „cel bătrân”, ar fi trăit 105 ani, adică până în 1804 și ar fi primit din partea episcopului Sofronie Chirilovici demnitatea de protopop al Sibiului, după cum arată o singhelie semnată de el, cu data de 11 iunie 1772. Ori, este greu de crezut că episcopul Sofronie numea ca protopop pe un preot născut în 1699, deci la vârsta de 73 de ani. De aceea, socotim că doar acel Coman, hirotonit în 1770, putea primi o asemenea încredințare, chiar dacă avea numai doi ani de preotie. De asemenea, este greu de acceptat și părerea aceluiași părinte Emilian Cioran că protopopul Coman ar fi renunțat la protopopiat în 1797, deci la 98 de ani (p. 132). Acest lucru îl putea face tot cel hirotonit în 1770. Pe de altă parte, din cercetarea vieții acestor preoți, constatăm că unul singur a depășit 70 de ani, ceilalți au murit sub această vârstă, deci nu era o familie cu longevitate deosebită.

Oricum, din moment ce Sava, copistul de care ne ocupăm, a fost hirotonit diacon în 1764, înseamnă că el s-a născut în jurul anului 1740, deci putea să fie fiul lui Coman „cel bătrân”, cel născut în 1699 și trecut la cele veșnice la o dată pe care nu o cunoaștem. Dar nu este exclus ca de la preotul Coman „cel bătrân” să fi pornit două ramuri ale aceleiași familii. Oricum, un viitor istoric al vieții bisericești a Râșinariului va trebui să rezolve unele necunoscute ale arborelui genealogic al familiei.

Hirotonia lui Sava întru diacon a făcut-o noul locțiitor de episcop al Transilvaniei, Dionisie Novacovici, după cum ne încredințează „singhelia” (cartea de preotie) care i s-a eliberat atunci: „Pe cel de bun neam bărbat Savva Bârșanovici, locuitor în Râșinari, în scaunul Sibiului... l-am blagoslovit la hramul Sfântului Prooroc Ilie din Râșinari a sluijii diaconeste. S-au dat în Râșinari, octombrie 11 anul 1764”. Iată că Dionisie Novacovici îi „sărbizează” numele, în Bârșanovici; probabil tot el i-a schimbat numele românesc de Savu în Sava, după numele Sfântului Sava al sârbilor. Înseamnă că va fi slujit ca diacon al lui Dionisie până la plecarea acestuia din Transilvania, în octombrie 1767, alături de diaconul său, Ghedeon Nichitici, viitorul episcop al Transilvaniei. După patru ani de diaconie, la 17 februarie 1768, a fost hirotonit într-un preot de episcopul Partenie al Râmnicului, scaunul vlădicesc din Transilvania fiind vacant, iar la 13 octombrie 1771 a primit singhelia cuvenită din partea noului episcop de la Sibiu, Sofronie Chirilovici (1770-1774).

Părintele Sava - numit în multe acte „cel bătrân” - a păstorit obștea din Râșinari - alături de mulți alți preoți, numărul lor ajungând uneori la zece - până la moartea sa, la 21 mai 1808. La 10 iulie 1779 era protopop al Sibiului, iar episcopul Ghedeon Nichitici l-a numit „asesor consistorial” (consilier eparhial) încă din primul an de păstorie, 1784; un timp a fost și președinte al Consistoriului din Sibiu. A devenit și om de încredere al ultimului episcop sârb al Transilvaniei, Gherasim Adamovici, pe care-l însoțea în vizitele sale canonice în eparhie și care-l lăsa uneori la reședința sa, „de la poarta Turnului”, când era plecat din Sibiu. O interesantă însemnare pe manuscrisul care cuprindea Cazanii, arată că în august 1789 l-a însoțit pe episcopul Gherasim Adamovici la biserica iezuiților din Sibiu pentru sfârșirea a două steaguri ale unui regiment și acolo, „în târgul cel mare”, a rostit un cuvânt de învățătură „la cătane”, în fața generalului comandant al trupelor imperiale, a guvernatorului Gheorghe Banfi și a altor reprezentanți ai autorităților. Iată de ce prețuire se bucura preotul din Râșinari!

În timpul păstoririi lui Sava, a tatălui său Coman și a altor cinci preoți, între anii 1787 și 1795, s-a împodobit cu pictură biserica cu hramul „Cuvioasa Paraschiva”, după cum arată un act scris de același preot copist (descoperit în anul 1931). În calitatea lui de protopop, va fi supravegheat lucrările de pictură interioară și exterioară care pot fi văzute și azi.

Dar părintele Sava rămâne în istoria culturii românești din Transilvania ca un apreciat copist de manuscrise cu caracter bisericesc sau istoric. Se cunosc peste 20 de manuscrise copiate de el, dintre care unele au ajuns în Petersburg, altele în Leipzig (trimise marelui lingvist Gustav Weigand, 1860-1930, creatorul Institutului pentru studiul limbii române de acolo, din Leipzig, în 1893), altele sunt în Biblioteca Academiei Române, iar două în Biblioteca mitropolitană din Sibiu.

Iată care sunt principalele manuscrise copiate de părintele Sava Popovici „cel bătrân” din Râșinari.

Un preot rășinărean copist

1. **Îndreptarea păcătosului cu duhul blândelor, precum doftorilor celor duhovnicești, așa și celor ce se doftoresc de la dănișii păcătoșilor celor ce se pocăiesc, întru folos așezate**. A fost copiată - se pare în 1768 - după cartea cu același titlu a episcopului Vichenție Ioanovici Vidac „al Timișoarei și Lipovei” (1759-1774), tipărită la Iași în 1765, cu text paralel, slavo-sârb și român, cu binecuvântarea mitropolitului Pavel Nenadovici al Carlovțiului.

2. **Pășunea oilor celor cuvântătoare sau Pentru datoria păstorului duhovnicesc și cum se cade a paște încredințata lui turmă cuvântătoare**. Acum întâi tălmăcită din greacă în cea pământeană limbă a noastră românească. Scrisă de cucernicul popa Sava Popovici de la Râșinari, 1779, ianuarie, 5. Are 186 de foi. Probabil a fost copiată după vreun manuscris adus din Țara Românească. Azi se păstrează în Biblioteca mitropolitană din Sibiu (cota 212).

3. **Opt glasuri pentru învățătură**. La pagina 221 are însemnarea: „Scris-am eu popa Savva sin (fiu, n.n.) protopop Coman Popovici ot Râșinari”, iar la sfârșit precizarea că s-a terminat de scris la 20 iunie 1780 (păstrat tot în Biblioteca mitropolitană, cota 211).

4. **Minunile Născătoarei de Dumnezeu și Pururea Fečioarei Maria**, scoase de pe grece din izvodul Sfetagorii (Muntele Athos, n.n.), copie din 1781.

5. Un alt manuscris, cu același titlu de **Minunile Precistei**, are însemnarea că „s-au scris de preacucernicul protopop Savva Popovici de la Râșinari, ianuarie 8, 1807”.

6. Un altul, **Minunile precerești**, cu 486 pagini, cuprinde tot „minuni ale Preasfintei Născătoare de Dumnezeu”, care puteau fi citite ca și cazanii la praznicele Maicii Domnului. Se pare că a fost scris în 1790.

7. **Cazanii**, un manuscris format mare, cu 318 pagini, a fost terminat în 1792. Cuprinde învățăturii sau cazanii pentru zilele de miercuri, joi, vineri și sâmbăta din săptămâna Patimilor, două la Învierea Domnului și la câteva Duminiți, la Sfântul Nicolae, una despre pocăință, alta la înmormântare, o predică cu caracter istoric privind originea românilor din 1792, precum și cea ținută la sfârșirea a două steaguri militare în Sibiu, în 1789. Desigur, sunt cazanii mai vechi, dar cel puțin două sunt alcătuite și rostite de părintele Sava însuși.

8. **Pentru a doua venire, pentru a doua judecată și semnele venirii lui Antihrist**, cu 126 fo, cu însemnarea că „s-a scris de Savva Popovici de la Râșinari, 1773, martie, 4 (Ms. 2325 din Biblioteca Academiei, dăruit de Ilarie Chendi, la 4 iulie 1903).

9. **Viața și povestea și lucrul marelui împărat Alexandru de la Machedonia**, cu însemnarea: „Această Alisandrie am scris-o eu popa Savva Popovici, 1783, martie 2”.

10. **Geografie** „ce s-au tălmăcit pre limba rumânească de pre cea moshicească (de la Moscova, n.n.), ce s-a tipărit în Sfântul Petersburg întru împărăteasca Academie a învățăturilor la anii de la Hristos 1759”. Are câteva însemnări deosebit de interesante: „Și am scris eu popa Savva Popovici de la Râșinari, martie 1, 1785”, sau: „Tălmăciți-s-a această istorie din limba rusească în ceia rumânească, prin toată chelțiua mea: Popa Savva Popovici ot Râșinari, capelan episcopesc, 1785, aprilie 12”. Prin „capelan” am putea înțelege că deținea funcția de „vicar”, pe lângă fostul său coleg de diaconie, acum episcop, Ghedeon Nichitici. Dar cine va fi fost tălmăcitorul? Presupunem că nu putea fi altul decât secretarul eparhial Dimitrie Eustatievici, care studiasse la Kiev, care va fi primit cartea din Rusia. Părintele Emilian Cioran, care a avut cartea în mână și reproduce fragmente din ea (op. cit., p. 12), spune că numai o parte din manuscris era copiat de preotul Sava, iar restul de o altă mână, care nu putea fi decât a traducătorului. Pe tabla din urmă a cărții întâlnim o altă însemnare privind sfârșitul copistului: „Protopopul Savva Popovici ot Râșinari, mai sus iscălitul, au răposat la anul 1808, mai 21 și s-au îngropat la Sâmbăta mare a morților, 23 mai... Fiu Popa Savva Popovici”.

11. **Împărăția lui Vasile Macedon**, cu 207 pagini. De fapt, doar câteva pagini sunt rezervate împăratului Bizanțului Vasile Macedoneanul (867-886) și fiului său Leon VI (886-912), dar și lui Leon V Armeanul (813-820), iar în rest sunt predici și „iertăciuni” la morți (p. 69-159) sau învățăturii pentru credincioși. O însemnare preciza: „Această carte o am scris eu popa Savva Popovici de la Râșinari, în anul 1787, iunie 20 de zile”.

12. **Hronograf. Împărăția lui Teodosie Grecul până la Mihail Paleologul**, cu 677 pagini. Este deci o istorie a Bizanțului începând cu

Teodosie cel Mare (379-395) până la Mihail VIII Paleologul (1261-1282). Un capitol special se ocupa de sfintele icoane și de Sinodul al VII-lea ecumenic. Două însemnări arată că s-au scris de „popa Svva Popovici ot Râșinari, asesor consistorial neunit în Ardeal, 1789, noiembrie, 5”. Iar la p. 631 o însemnare și mai interesantă din 10 august 1790, arată că era scrisă „când s-au dus domnul episcop Gherasim Adamovici la Timișoara pentru alegerea mitropolitului, eu am rămas la Sibiu în rezedenție”, deci avea calitate de vicar al lui Gherasim; este vorba de alegerea noului mitropolit Ștefan Stratimirovici. Părintele Emilian Cioran scria că era „un hronograf admirabil caligrafiat”.

13. **Hronograf adecă Letopiseț ce se zice scrierea anilor, care spune istorii frumoase alese din Biblie, începând de la izvodirea lumii**, nedatată, cu 122 de foi (azi în Biblioteca Academiei Române). Și aici apare o însemnare la f. 121: „Au răposat protopopul Sava Popovici în anul 1808, maiu în 21, care au scris această carte și alte multe. Ca oricine va citi să zică Dumnezeu să-l ierte”. Pe alte pagini apar semnăturile lui Octavian Goga și ale bunicului său Ioan Bratu, „paroh Râșinari”.

14. **Începutura învățăturilor bunului, credinciosului Io Neagoe Voievod Țării Ungrovlahii** (în Biblioteca Academiei, din 1908, Ms. 3572). O însemnare la f. 4 menționa: „Anul 1781, martie 10. Popa Popovici de la Râșinari am scris”, iar la alte foi era trecut numele întreg. Până la f. 325 sunt copiate „Învățăturile” lui Neagoe, după care urmează cartea moralizatoare numită „Albina” (sau „Albinușă”), până la f. 378, apoi „Descoperirea Sfintei Liturghii”, o Cazanie la Sfântul Nicolae (f. 395-416), **Viața și mucenicia Sfinților Eustathie și Theopistia**.

Un alt manuscris cu **Învățăturile lui Neagoe Basarab** (cu 152 foi, tot în Biblioteca Academiei, Ms. 3580), a fost copiat de Daniil Popovici, fiul preotului Sava „cel tânăr” (1765-1816), deci nepotul copistului. Era o copie după textul tatălui său. Este singurul caz când **Învățăturile lui Neagoe** sunt înglobate în texte bisericești, cum constată Dan Zamfirescu și George Mihăilă, editorii **Învățăturilor**.

15. **Cartea legii din șapte scaune săsești din Ardeal**. Prin mine scrisă, Savva Popovici, protopop din Râșinari, iulie 20, anu(l) 1805, cu 119 foi (Biblioteca Academiei, Ms. 4785). Părintele Emilian Cioran mai văzuse și un alt manuscris, cu 196 de pagini, pe hârtie cu marca Sibiului, pe care l-a intitulat: **Statutele sau cartea și pravila legilor săsești din Pământul răsc de din Ardeal, care se zic Scaunime**. Avea această interesantă însemnare: „Acum întâi tălmăcite de pe latinie pe rumânie de părintele Samuil Clain de Sad, iară mai luminat și mai devotat scrise de preotul Petru Căzan din Râșinari, notaraș eparhiei (secretar eparhial, n.n.) și satului Râșinari, fiind protopop popa Sava Bârșan și jude Comșe Grecu, prin a căror îndemn s-au și făcut această carte în anul 1794, martie 19”. Pe prima scoartă apare semnătura lui Sava Popovici și data de 9 iulie 1800, ceea ce ne face să credem că devenise proprietatea lui, iar în 1805 a realizat o nouă copie și anume manuscrisul existent azi în Biblioteca Academiei.

Menționăm mai sus că în manuscrisul de la Cazanii din 1792 (nr. 7) apare și o predică cu caracter istoric, cu data de 22 august 1792, rostită în fața credincioșilor săi rășinăreni, în care popa Sava „cel bătrân” se ocupa de originea noastră romană și de continuitatea românilor pe teritoriul vechii Dacii. S-a ocupat de această predică istoricului Ioan Lupș, care a dovedit că era prelucrată după un scurt tratat istoric al lui Michael Lebrecht, publicat la Sibiu în 1791 sub titlul: „Geschichte der aboriginen daziochen Volker in Abend - Unterhaltung”. Predica era scrisă și rostită în 1792, deci în anul în care cei doi episcopi din Ardeal, Ioan Bob de la Blaj și Gherasim Adamovici de la Sibiu, înaintau împăratului cel de al doilea „Supplex Libellus Valachorum”, încât preotul rășinărean „a valformat amvonul bisericii sale într-o catedră de educație populară spre conștiință și demnitate națională”. Era scrisă cu 20 de ani înainte de apariția lucrării lui Petru Maior, **Istoria pentru începutul românilor în Dacia**. Sublinia faptul că mulți dintre „râmnenii” aduși în Dacia până la retragerea aureliană, „s-au rudit și s-au căsătorit cu dații au rămas în pământul acesta și așa vedem o rămășiță a vesticilor râmneni în țara Ardealului până în ziua de astăzi. Această dar rămășiță a râmnenilor, iubiților de Dumnezeu pravoslavnicri creștini, ce au rămas în țara aceasta suntem chiar însuși noi rumâni, care până acum ne aflăm și ne numim și romani”.

Acesta a fost preotul, copistul de manuscrise și patriotul Sava Popovici „cel bătrân”. Strădaniile i-au fost continuate de fiii săi, Sava Popovici zis „cel tânăr” (1765-1816), hirotonit în 1791 și Daniil (c. 1767), hirotonit în 1796 la Arad (+ 1810), de nepotul său Daniil (1788-1866), fiul lui Sava „cel tânăr”, preot în 1817, dar mai ales de fiul acestuia, cărturarul Sava Popovici Bârșan (1814-1879). O întreagă „istorie de state și preoți”, cum scria Nicolae Iorga în 1902!

Icoana, o imagine de dincolo

(Urmare din pag. 1)

numit abur de irealitate, și fără să aibă un suport în realitatea imediată, totuși chipul înfățișat în icoană este chipul cel autentic, pentru că omul însuși „nu este adevărat și nici real decât atunci când în el se reflectă cereșcul”.² Aceasta explică de ce niciodată o fotografie nu va putea surprinde decât răceala și mărginirea ființei umane, și în consecință nu ne va stârni decât interesul și curiozitatea, dar niciodată nu ne va putea îndemna la prosternare înaintea ei.

Chiar dacă există o anumită deosebire între chipul sfântului așa cum a fost el în realitatea istorică, și cum a fost perceput de ceilalți în timpul petrecerii sale pământești, și cel înfățișat în icoană, totuși, într-un mod paradoxal, chipul din icoană este perceput ca fiind cel autentic, ceva tainic șoptindu-ne că tocmai **aceia este adevăratul chip**, căci în intenția ei ultimă icoana redă „nu chipul obișnuit și banal al omului, ci chipul său slăvit și veșnic”.³

Icoana nu înfățișează chipul pur și simplu, ci chipul în tensiunea lui spre Prototipul după a cărui asemănare a fost alcătuit. Faptul acesta însă, poate apărea oarecum concertant și chiar ne contrariază, fiind foarte greu de explicat aparenta deosebire dintre chipul real, fizic, imediat, și cel din icoană. Omul în existența lui istorică nu posedă chipul în stare pură, așa cum spre exemplu, nu poate exista apă în stare pură.

Deși asemănarea ar putea să pară forțată, lucrurile se prezintă oarecum la fel și în privința chipului pe care-l poartă fiecare om. Condițiunea de materie, căreia i se subsumează într-o foarte mare măsură, chipul a devenit impur după cădere, alterându-se prin contaminarea cu materia.

Or, icoana, și în aceasta constă meritul său incontestabil, încearcă să redea chipul cât mai aproape de imaginea sa genuină, în care trupul ne apare eliberat din chingile materialului și din granițele spațio-temporalității, apărându-ne cât mai aproape de imaginea sa originară.

Este însă foarte dificil ca prin mijloace din lumea materială să redai o realitate care nu se circumscrie acesteia, și cu care are foarte puține elemente în comun. Ca tot ceea ce este omenesc, și icoana stă sub fatalitatea relativității și a imperfecțiunii, ea neputând să cuprindă sau să redea o imagine a unei realități de dincolo de sine, ci mai degrabă o sugerează. De aceea a și fost numită icoana o „fereastră” care se deschide spre Dincolo, ajutându-ne doar să-i întrezărim taina.

De altfel, după învățătura Bisericii Ortodoxe, singura icoană desăvârșită este „**Icoana cea nefăcută de mână**” sau „**Sfânta Măramă**” pe care s-a imprimat într-un mod minunat Chipul Mântuitorului, fără vreo intervenție directă din partea omului. În afara acestei „icoane nefăcute de mâna omului” celelalte icoane doar reproduc cu materiale și simboluri, realități de Dincolo.

Icoana este finalmente o imagine a **celeilalte realități**, dar și o chemare de a intra în taina ei nesfârșită. Atunci când te găsești în fața unei icoane, ești invitat să pătrunzi în taina lumii despre care vorbește, lume care, pe măsură ce îți se dezvăluie îți lasă tot mai mult senzația că ea este de fapt cea adevărată, și orice altă invitație spre altceva se va vădi lipsită de importanță.

BIBLIOGRAFIE:

1. P. Evdokimov, „Vârstele vieții spirituale”, p. 103;
2. P. Evdokimov, „Arta icoanei”, p. 162.
3. L. Uspenski, „Teologia icoanei”, p. 115.

Intermusikale-Köln — 1999

În perioada 28 mai — 6 iunie 1999, grupul vocal „ANASTASIS” al Facultății de Teologie Ortodoxă „ANDREI ȘAGUNA” din Sibiu a participat la un festival muzical organizat de BISERICA EVANGHELICĂ din KÖLN, în cadrul acestui festival existând exponenți ai diverselor genuri muzicale.

Ideea de bază a acestui festival a fost ca prin intermediul muzicii să se creeze contacte între oameni aparținând unor culturi diferite.

Cu această ocazie, organizatorii acestui festival: diaconul HELMUT WERNER, părintele DIETER HERBERTH și doamna RUTH KLEIVINGHAUS — responsabilă cu problemele de tineret în Biserica Evanghelică pentru zona Renania, au avut amabilitatea de a ne răspunde la câteva întrebări.

T.S.: — *Ce ne puteți spune despre activitățile culturale pe care Biserica Evanghelică le organizează în general, și în special despre acest „Intermusikale '99”?*

Dc. Helmut: — În Hurth (unul din districtele Kölnului) avem o organizație culturală: „Evangelische Matthaus Kantarei” axată pe muzică și nu numai. Tinerii se întâlnesc în jurul Bisericii pentru diferite activități culturale.

De pildă în fiecare săptămână are loc o întrunire a femeilor din parohia noastră, indiferent că sunt nemtoaice sau femei venite și stabilite aici din Iran, Irak etc., în cadrul acestor întâlniri uneori se fac haine, avem între noi adesea oameni foarte săraci cărora le dăruim aceste haine, chiar dacă sunt și de alte religii.

Avem profesori care se ocupă de copiii care nu pot învăța așa bine, toate acestea se înfăptuiesc în jurul Bisericii.

Pr. Dieter: — În ceea ce privește activitatea culturală în Biserica Evanghelică, una din părțile componente e și organizarea de astfel de festivaluri muzicale, bazați pe principiul că nu vrem ca oamenii să vină la noi, ci mergem noi unde sunt oamenii. De data aceasta am vrut să facem o întâlnire între muzici și oamenii care fac muzică (bizantină, rock, hip-hop).

D-na Ruth: — În Biserica Evanghelică există diverse cluburi de tineret în care se urmărește munca cu copiii, dezvoltarea aptitudinilor muzicale, punerea în scenă a diferitelor piese de teatru existente.

În ceea ce privește acest „Intermusikale '99”, ideea este întâlnirea oamenilor din diferite țări și astfel, facilitarea unor contacte.

T.S.: — *Care credeți că este rolul Bisericii în societatea zilelor noastre?*

Dc. Helmut: — În primul rând să afirmăm faptul că Iisus vrea pacea; vedem că în Iugoslavia gândirea politică nu îndeamnă la stabilirea păcii, ci la război.

Toate activitățile pe care noi le facem sunt căi prin care noi vrem să arătăm cum se poate instaura pacea.

Pr. Dieter: — Să-i sprijinim pe oamenii cu necazuri, după cum Iisus a făcut-o. Nu numai făcând azile și grădinițe, deci ajutându-l pe om preferențial, ci indiferent de vârstă.

D-na Ruth: — Să-i acceptăm pe tinerii așa cum sunt, să le dea siguranță, dragoste, nădejde pentru viitor. Încercăm să le arătăm că-i iubim și că-i acceptăm și astfel să le transmitem simțământul dragostei de Dumnezeu.

T.S.: — *Dacă ar fi să ne descrieți Biserica Evanghelică în câteva cuvinte, ce ne-ați putea spune?*

Dc. Helmut: — E o biserică mică, atât aici în Hurth, cât și în Germania, cu un procentaj de 30% din masa populației care trăiește azi în această țară. Suntem axați pe munca socială, dar de asemenea și pe predicarea cuvântului lui Hristos. La nivel de muncă socială avem o bună colaborare cu Biserica Romano-Catolică.

(Continuare în pag. a 6-a)
T.Ș.

Domnul Hristos și copiii

(Urmare din pag. 1)

se oferă. Cu aceeași bucurie de copil și cu suflet curat ca al copiilor, se cere a fi primită împărăția lui Dumnezeu, de cei ce doresc să intre într-înă și să devină moșteni ai acestei împărății.

Iisus fiind în orașul său, Capernaum, au venit la el ucenicii săi, obsedați de chestiunea întâietății între ei și l-au întrebat: „Cine, oare, este mai mare în împărăția cerurilor?” (Matei 18,1). „De voiește vreunul să fie întâiu — a zis Iisus — va fi cel din urmă dintre toți și slujitorul tuturor” (Marcu 9, 35). A chemat apoi Iisus la sine un prunc, pe care luându-l în brațele sale, l-a așezat în mijlocul lor, spunându-le, că de nu se vor întoarce spre a fi ca acest prunc, nu vor intra în împărăția cerurilor. Prin aceasta, n-a înțeles Iisus, că li s-ar cere oamenilor maturi să devină mici — truște — ca și pruncii, ci s-a referit la calitățile specifice sufletului copilului: curăția, nevinovăția, umilința, voioșia, dragostea. O astfel de comoră sufletească a copilului are o valoare inestimabilă și vai, de cel ce smintește un astfel de suflet de copil, răpindu-i șansa de moștenire a împărăției cerurilor. „Mai bine ar fi de el să-i atârne (cineva) de gât o piatră de moară și să-l afunde în adâncul mării” (Matei 18, 6).

Biblia nu ne spune cine a fost pruncul luat de Iisus în brațele sale și purtat apoi până în mijlocul apostolilor. În schimb, Tradiția ne relatează că acest copil a fost Ignatie, care a devenit apoi celebru discipol al sf. ap. și evang. Ioan. A ajuns a fi episcop al Antiohiei și — pentru credința sa — a suferit moarte de martir, la Roma, dat fiind la fiare (ad bestias), în ziua de 20 decembrie a anului 107. Simeon Metafrastul, scriitor și cronicar din secolul X-lea, în Aghiografiile sale, ne spune, că lui Ignatie i s-a dat numele de Teoforul (Teóforos = purtat de Dumnezeu). De ce cinstea a avut parte acest copil, să fie purtat în brațe de Iisus, să simtă căldura și bătaile inimii lui. Cel ce cu vrednicie se împărtășește cu trupul și sângele Domnului, este un Teóforos (= purtător de Dumnezeu) și devine astfel un om nou, după asemănarea cu Dumnezeu (Iordăchescu C., Istoria vechei literaturi creștine, partea I, Iași, 1934, p. 49—50).

În al său tablou „Purtarea crucii”, Rubens, odată cu reprezentarea miromositorilor femei, o reprezintă pe Veronica, femeia care cu mahrma a șters sudoarea feței lui Iisus, pe care s-a imprimat chipul Domnului. Totodată este reprezentat și copilul care s-a strecurat prin mulțime, până la Iisus, de partea stângă a lui. Întrebarea care se impune, este dacă nu cumva acest copil este pruncul care — cu ani înainte — a fost luat și purtat în brațe de Iisus? Prin atașamentul și compătimirea exprimate, el își dovedește recunoștința față de Iisus.

Prin noțiunea de copil, se înțelege băiat sau fată, fără precizarea vârstei, dar având — aproximativ — până la 12 ani. Este necesar de precizat, că prin copil legitim se înțelege o astfel de odraslă umană, născută

în familie încheiată prin căsătorie. În Maramureș, prin cocon se înțelege copil legitim, adică „adevărat fecior după lege”, potrivit Pravilei din 1646. Se face astfel distincție, spre a-l deosebi pe acesta de copilul din flori — bastard sau copil nelegitim —, născut în afara căsătoriei, din părinți necăsătoriți. Fiind „lipsit de lege și de respect față de cele sfinte”, ofensând morală creștină, este văduvit astfel de demnitatea care i-ar fi putut coferi tot respectul.

Pruncia este prima vârstă a omului; prin prunc se înțelege copil până la vârsta de trei ani.

Pentru susținerea intereselor familiei, statul a stabilit situația juridică, prin care sunt prevăzute drepturi pentru copii. În genere, legile civile stabilite pentru copiii nelegitimi au constituit o situație juridică inferioară celei stabilite pentru copiii legitimi. În dreptul socialist însă nu s-a mai făcut o astfel de distincție. Prin sfânta taină a căsătoriei religioase, se sfințește unirea legitimă a bărbatului cu femeia și se cultivă nețarmurita dragoste față de copiii pe care îi vor avea. În consecință, pentru părinți, copiii sunt bucuria care nu dezamăgește, căci prin copii se manifestă cea mai sinceră dragoste — dragostea copiilor față de părinți. Este firesc ca aceasta să-i îndatoreze pe părinți față de proprii lor copii și se adevăresc cuvintele rostite de Iisus, în Predica de pe Munte: „Cine este omul acela între voi de la care, de va cere fiul său pâine, el să-i dea piatră sau de-i va cere pește, să-i dea șarpe?” (Matei 7, 9—10).

Prin copii, părinții revăd și retrăiesc nevinovăția ani ai prunciei, descopăr proprii ochi din pruncie, curăția sufletului, nepătatate simțăminte ale inimii, nevinovăția. În copii descopăr părinții acea podoabă, pentru care Iisus i-a iubit pe copii atât de mult, i-a chemat la Sine, i-a mângâiat, i-a binecuvântat și i-a recomandat ca modele de urmați pentru dobândirea împărăției cerurilor.

O, dar cât de multe infracțiuni se comit în zilele noastre la adresa pruncilor și copiilor. Să ne gândim la abandonul de prunci și de copii, care îngroașe — pe zi ce trece — mulțimea de copii ai străzii și — în situația mai norocoasă — a copiilor din institutelor de ocrotire. Și mai grave decât acestea, sunt infracțiunile de pruncucidere, comise de mame fără inimă, care îșiucid propriii copii de curând născuți. Este același păcat strigător la cer, comis de Irod, care la gândul că printre pruncii din Betleem

și împrejurimi s-ar afla și Mesia cel nou născut; porunca a dat să fie ucis toți pruncii de acolo, de doi ani și mai în jos. „Glas în Rama s-a auzit — (cu cuvintele proorocului Ieremia 31, 15) — plângere, tânguire și țipăt mult; Rahila plângea pe fiii săi și nu voia să se mângâie, că nu mai sunt” (Matei 2, 18).

Mamelor, cu sensibilitățile lor specifice, față de copiii cărora le-au dat naștere, le revin îndatoriri de ordin trupesc și de ordin sufletesc (în limba germană, trei de K: Kinder, Küche und Kirche). Dictonul de aceeași obârșie precizează: „copii mici, griji mici, copii mari, griji mari” (kleine Kinder, kleine Sorgen; große Kinder, große Sorgen). Suma primelor griji pare a fi echivalentă cu a ultimelor, căci pe măsura răririi grijilor, acestea sporesc treptat în intensitate. Dacă grijile mici apasă asupra genunchilor, cele mari apasă asupra inimii.

Între stările de lucruri regretabile și îngrijorătoare din viața socială a zilelor noastre, este desigur și numărul mare de copii nevinovăți, abandonati de mamele lor. Oricâte probleme și dificultăți ar avea, părinții naturali ai copiilor sunt datorii cu răspunderea asumată dând naștere unei noi făpturi. Cât de întunecată poate fi conștiința mamei care e în stare să cugete și să înfăptuiască abandonarea propriei odrasle, plângându-se. Abandonarea, cu riscurile ce pot interveni, descalifică — fără reținere — pe o astfel de mamă. Și animalul își ocrotește puilul în culcușul cald și sigur și-l apără de ghiarele și colții răpitorilor. Cum poate o mamă să lase în nesiguranță și în voia sorții făptura căreia i-a dat viață?

În schimb, laudabile sunt acțiunile depuse de societățile și institutelor de caritate, precum și de persoane particulare, care animă de principiile moralei creștine, depun eforturi materiale și morale pentru salvarea ființelor nevinovăte, abandonate. Strădania depusă de institutelor de caritate este socotită a fi dusă la bun sfârșit, dacă se ajunge la încredințarea copiilor în ambianță familială, care să suplinească dragostea de mamă. Pentru copiii abandonati, în stare de deplină conștiință, nu este nici un dor mai sfâșietor, decât chemarea la adresa mamei: să vină spre a-i lua acasă. La cei ce salvează prunci în stare deplorabilă de de-cădere, se referă cele grăite de Mântuitorul: „Cine va primi pe un prunc ca acesta, în numele meu, pe mine mă primește” (Matei 18, 5) și „cei ce mă primește pe mine, primește pe cel ce m-a trimis pe mine” (Matei 10, 40).

Dacă Decalogul prevede îndatorirea de a-i cinsti pe părinți, spre a se învrednici astfel de îndelungime de zile pe pământ, la rândul său, Fiul Omului, care a cunoscut sufletul copiilor ca ni-meni altul, specifică îndatorirea de prețuire și de iubire a copiilor, bine știind că „îngerii lor, în ceruri — zice Iisus — pururea văd fața Tatălui meu, care este în ceruri” (Matei 18, 10). Prin copii se continuă viața și tot ce este demn de a fi dus mai departe, din comora familiei.

Tâlcuirea Evangheliei cu Sfinții Părinți

(Urmare din pag. a 3-a)

la a acționa din interes pentru a dobândi viața veșnică. Dar dacă acționăm pentru a evita pedeapsa sau pentru a fi răsplătiți, pericolul este de a uita să așezăm inima în miezul muncii noastre, în miezul relațiilor noastre de muncă. Și aceste relații devin, la limită, schizofrenice, pentru că noi rămânem de fapt în afara relației, închiși asupra noastră înșine.

În cel de-al treilea tip de relație, acționăm din iubire de cel pentru care lucrăm. Și prin instaurarea dezințesului între mine și Domnul, între noi și Dumnezeu, ajungem la această stare de prietenie, care este ca o stare de copilărie, pentru că prietenia trece dincolo de orice interes. Ceea ce vedem astăzi în această Evanghelie, poarta care se deschide înaintea noastră, este poarta milostivirii față de cel ce are o datorie către noi. Și noi avem cu toții datorii unii către ceilalți, mai cu seamă în calitate de creștini, în calitate de membri ai unei aceleiași comunități, și încă datorii adeseori mult mai importante și mult mai intime decât ceea ce pare în exterior. Dar iată, nu avem totdeauna ochii însensibiliți pentru a vedea și a ne simți îndatorați, și riscăm să ne aflăm precum sluga nemilos-tivă. Din fericire — poate unii vor zice din nefericire — poarta Crucii se deschide între mine și celălalt, ea singură poate modela viața noastră, ne poate proiecta pe noi înșine în viața veșnică.

Nu mai puțin importantă și încărcată de sens duhovnicesc este rugăciunea pe care o rostim în acest nou

an bisericesc¹⁸ dedicat respectului față de creație: *Doamne, mântuiește-ne de poluare!* E bine să strigăm către Domnul: *Apără-ne de răul pe care îl facem și păzește-ne de a mai continua să poluăm atmosfera.* Da, trebuie să respectăm această atmosferă care este un dar de la Dumnezeu pentru fiecare dintre noi. Dar există o altă poluare mult mai importantă și periculoasă, care atinge în străfunduri ființa omului și care este sursa tuturor celorlalte poluări — poluarea duhovnicesc.

Într-un anumit fel, ne place să-i vedem pe sfinți ca pe niște mari filtre care purifică atmosfera duhovnicesc de tot răul. Dar cred că astăzi tot omul trebuie să se roage pentru a purifica această atmosferă atât de poluată. Pentru că din inimile noastre, din sufletul nostru, din întreaga noastră ființă, nu încetează să iasă — către Dumnezeu, înainte de toate, și către ceilalți — tot felul de gânduri rele, de judecăți, de contradicții, de neînțelegeri, care contribuie în chip extrem la poluarea duhovnicesc, poluare care și ea nu încetează să crească. Să nu așteptăm numai de la sfinți să purifice această atmosferă. Să ne purificăm¹⁹ pe noi înșine și să purificăm relațiile noastre nu în exteriorul, ci în interiorul comunităților noastre. Să ne deschidem inimile acestei prietenii, care este cel mai important dar de la Dumnezeu pe acest pământ. Apoi, ne va fi mai ușor să abordăm culoarul Crucii, să devenim apropiații lui Hristos pe Cruce, pentru a învăța cum să ne suim și noi pe Cruce. Pentru că este foarte ușor să

vorbim despre Cruce și să o invocăm, dar este foarte greu să ne suim noi înșine pe Cruce.

Cunoaștem imaginea monahului îmbrăcat în veșmintele sale și împotriva căruia diavolul trimite săgeți. Nu înțelegem imediat ce sunt aceste săgeți, dar descoperim încetul cu încetul că ele vin atunci când ne denunțăm pe noi înșine, când denunțăm mizeria noastră lăuntrică, răutatea noastră, lipsa de iubire, atunci când ne vedem așa precum suntem în lumina Domnului. Atunci, diavolului nu-i place aceasta și ne trimite săgețile sale. Căci deschizând inima noastră, deschizând ființa noastră înaintea Domnului ca o floare, putem primi harul, putem să ne mântuim, putem trece într-adevăr prin această poartă care este Crucea.

Dumnezeu să ne ajute și să ne dea tuturor gânduri bune și rugăciune în fiecare clipă a vieții noastre pentru a purifica atmosfera, uneori atât de apăsătoare, care există în lume în general și în lumea creștină în particular, pentru a putea trece împreună prin poarta mântuirii. Amin.

În limba latină, cuvintele *prieten (ami)* și *prietenie (amitié)* vin de la același cuvânt de bază „a iubi” (*almer*), ceea ce le dă un sens profund care nouă ne scapă uneori din vedere.

18. Predica a fost rostită cu o zi înainte de începerea noului an bisericesc (1 septembrie).

19. Pentru fidelitatea traducerii în context, am folosit „să ne purificăm” în loc de „să ne curățim”.

Kosovo — o problemă de azi?

(IV)

**INCEPUTUL INTERESELOR AUSTRIECE ÎN BALKANI.
COLONIZAREA SÂRBIILOR ÎN IMPERIUL HABSBURGIC.**

Cel de-al doilea factor care a determinat formarea națiunilor moderne în Balcani a fost cel extern. Austria și Rusia i-au folosit pe creștinii din Balcani drept pretext pentru un amestec tot mai mare în treburile interne ale Imperiului otoman. De aceea, au susținut cu toată puterea pornirile de răzvrățire ale sârbilor, grecilor și bulgarilor.

Cea care a urmat prima această politică de interese în Balcani a fost Austria. După eșecul turcilor în cel de-al doilea asediu al Vienei din anul 1683, trupele imperiale habsburgice au pornit o puternică ofensivă spre sud, cucerind în anii 1688—1689, o serie de orașe slave sud-dunărene, precum Belgrad, Niș, Vidin, Sofia. Dar, ca urmare a unei contraofensive turcești, austrieții au fost împinși la nord de Dunăre, fiind nevoiți chiar să se retragă din Banat. În aceste condiții, împăratul Leopold I, a emis la 6 aprilie 1690 un manifest adresat poporului sârb, cerând sprijinul acestuia împotriva turcilor. Patriarhul Arsenie III Cernoievici a convocat în iunie 1690 Marea Adunare națională sârbească la Ipek, care a decis trimiterea la Viena a episcopului de Lipova-Ineu, Isaia Diaconovici, pentru a trata cu autoritățile habsburgice problema emigrării unor sârbi pe teritoriul eliberat de austrieți. În urma acestor negocieri, Leopold I a emis la 21 august 1690 o diplomă adresată sârbilor: aceștia erau invitați să colonizeze Ungaria de sud, emigranților urmând să li se acorde o serie de privilegii politice, economice și bisericești (numite *Privilegiile ilirice*). Ei urmau să fie scutiți de impozite, datorită lor fundamentala fiind aceea de a apăra noua frontieră de sud a Imperiului habsburgic.

În toamna anului 1690 și primăvara celui următor, un prim grup de emigranți (30—40.000 familii; arhiepiscopul Leopold Kollonich, ministrul de finanțe al Ungariei, indica un număr de 60.000 de persoane), conduși de însuși patriarhul Arsenie III Cernoievici, s-a așezat în Srem, Slavonia și Ungaria de sud. Al doilea grup de emigranți a fost colonizat în anul 1716 în Banatul de nord-est (în zona Vârșet, Timișoara și Arad), iar cel de-al treilea grup de emigranți, sub conducerea altui patriarh sârb de Ipek, Arsenie IV Ioanovici Șacabent, s-a așezat în anul 1737 în districtele bănățene de sud și vest (Pancevo, Becicherec-Zrenjanin și Biserica Albă). Ca urmare a acestor emigrări, patriarhia sârbă de la Ipek a fost desființată în anul 1766.

Patriarhul sârb, stabilit în anul 1713 la Carloviț (în regiunea Srem), a fost recunoscut drept căpetenie politică și bisericească a emigranților sârbi și a tuturor ortodocșilor din teritoriile habsburgice. În anul 1695 s-au creat șapte episcopii ortodoxe: Karlstadt (azi Karlovac), la sud-vest de Zagreb; cu jurisdicție în Croația de sud-vest; Mohaç, mutată mai târziu la Pakratz (cu jurisdicție în Slavonia); Buda (cu jurisdicție în Buda, unde sârbi constituiau în anul 1700 aproximativ jumătate din populație, și în Ungaria de vest); Oradea, mutată ulterior la Arad (cu jurisdicție în Ungaria de nord-est); Vârșet (cu jurisdicție în Banatul de est); Timișoara (cu jurisdicție în Banatul de vest); Seghedin, mutată ulterior la Novi Sad (cu jurisdicție în Bacica). Mitropolitul de Carloviț avea jurisdicție directă în regiunea Srem (azi în sudul Voievodinei).

Această mișcare de populație, coordonată de autoritățile austriece, a dus la o modificare a structurii demografice, atât în Kosovo (unde albanezii au rămas majoritari), cât și în Banat, Slavonia și sudul Ungariei. În acestea din urmă, în mijlocul unei populații țărănești, de etnie croată și românească, au fost aduse o parte din acele cete războinice sârbe din munții Serbiei de sud și din Kosovo. Astfel s-au pus bazele unor viitoare confruntări etnice, căci nici croații și nici românii nu i-au privit cu ochi buni pe acești noi veniți. Antagonismul sârbo-croat își are originile în aceste colonizări, croații țărani jobagi neimpăcându-se niciodată cu noii lor vecini sârbi de un alt statut social (grăniceri liberi, neplătitori de impozite). Confruntările sângeroase dintre sârbi și croați vor izbucni însă după doar două secole.

În ceea ce-i privește pe români, efectul noilor colonizări a fost multiple. În secolul XVIII, românii ardeleni au găsit în mitropolia sârbi de la Carloviț un sprijin important în apărarea credinței ortodoxe, vrednic de a fi pomenit în acest sens fiind mitropolitul Pavel Nenadovici (+1768) care a trimis la Viena numeroase memorii, susținând revendicările luptătorilor ardeleni pentru apărarea Ortodoxiei. În anul 1783, autoritățile habsburgice au subordonat episcopia ortodoxă din Transilvania, mitropoliei sârbe de la Carloviț (primii episcopi au fost de neam sârb, dar după 1810 români).

Însă în Banat și Arad românii majoritari au fost supuși episcopilor sârbi care au dus o politică anti-românească. După numeroase memorii, primul episcop de neam român de la Arad a fost recunoscut abia în anul 1829. Dar în ceea ce-i privește pe români din Banat, aceștia au dus o luptă mult mai lungă pentru a fi scoși de sub jurisdicția episcopilor sârbi. Datorită faptului că cererile lor nu au fost ascultate, românii bănățeni (spre deosebire de ardeleni) s-au alăturat în 1848 revoluționarilor maghiari, ducând cu aceștia o luptă comună împotriva sârbilor și a austrieților. Cei doi episcopi sârbi din Banat au fost înălțați cu forța, în locul lor fiind instituți administratori români, atât la Caransebeș (Ignatie Vuia), cât și la Timișoara (Dimitrie Petrovici-Stoichescu). După înăbușirea revoluției de la 1848, Ignatie Vuia s-a refugiat cu Kossuth în afara Ungariei, însă Dimitrie Petrovici-Stoichescu a fost condamnat la 12 ani temniță grea (din care a executat doar 4 ani). Totodată, peste 70 de preoți români au fost arestați și interminiți din dispoziția episcopului sârb de la Timișoara, Pantelimon Jivocovic, iar trei preoți au fost ceteristiți în mod public în piața din Timișoara. Revendicările românilor bănățeni au fost soluționate abia în anul 1864, când a fost reînființată Mitropolia română din Ardeal (cu sediul la Sibiu), cu episcopii sufragane la Arad și Caransebeș (sârbi păstrau episcopiiile de la Vârșet și Timișoara). Pentru mănăstirile din Banat, românii și sârbi au purtat un proces îndelung la tribunalul din Budapesta, proces încheiat abia spre începutul primului război mondial, când, din cele

patru mănăstiri bănățene, doar una a revenit românilor (cea de la Hoșo-Bodrog).

Beneficiind de *Privilegiile ilirice*, sârbi au înflorit în Banat, Croația și Ungaria de sud, o rețea de școli primare, ba chiar și gimnazii la Carloviț (1791) și Novi Sad (1811); seminarii teologice la Novi Sad (1765-1784) și Vârșet (1822, cu o secție română, mutată în 1865 la Caransebeș). În acest fel, sârbi din Imperiul habsburgic au reușit să formeze o intelectualitate care a contribuit la formarea conștiinței naționale la sârbi din teritoriile otomane. De aceea, sârbi au fost cei dintâi care au pornit mișcarea de eliberare națională din Balcani.

În ceea ce privește Rusia, primul amestec important al acesteia în politica din Balcani a avut loc în anul 1774, când, în urma unui război ruso-austro-turc (1768-1774), țarina Ecaterina II a obținut, prin tratatul de pace de la Kuciuk-Kainargi, dreptul de protectorat asupra creștinilor ortodocși din Imperiul otoman (tot cu aceeași ocazie, austrieții au anexat partea de nord a Moldovei, numită de ei Bucovina).

După cum se va vedea, toată istoria balcanică din deceniile următoare nu poate fi înțeleasă fără luarea în considerare a concurenței dintre Rusia și Austria, pentru lățirea influenței în sud-estul Europei. Din păcate, popoarele creștine de aici au servit doar ca unele pentru această politică. Dorințele lor legitime pentru libertate, pentru independență au fost cu cinism susținute, apărate, trădate, în funcție de conjunctura politică internațională.

FORMAREA STATELOR NAȚIONALE MODERNE ÎN BALKANI**Serbia**

Datorită anarhiei instituite în răsăritul peninsulei Balcanice, sârbi au pornit în ianuarie 1804 lupta pentru neastânare. O adunare națională l-a ales pe George Petrovici, numit Karageorge, conducător al poporului sârb. Acesta a reușit alungarea tuturor turcilor din Serbia, sultanul fiind silit în anul 1807 să le acorde sârbilor autonomie, iar lui Karageorge titlul de principe. Dar rușii, aflați în război cu turcii din anul 1806 (cu această ocazie, Principatele Române au fost ocupate și pregătite să fie anexate la Rusia) i-au îndemnat pe sârbi să nu accepte oferta sultanului, promițându-le ajutor pentru constituirea în viitor a unui stat sârb mare, care să cuprindă și Macedonia. „Intervenția Rusiei în Serbia a fost însă de la început până la sfârșit târzie, leneșă și egoistă, nefiind făcută niciodată în folosul sârbilor, totdeauna însă în folosul țarului. Până acolo au mers rușii în lipsa lor de scrupul, încât se găndeau să întrebunțeze pe acești țărani nenorociți, ca să atace pe francezi în Dalmația” (Iorga, *Istoria statelor balcanice în epoca modernă*, p. 116). Sârbi au devenit în acest fel unele în războaiele rușilor cu turcii și cu Napoleon. Iar prin tratatul de pace de la București din 1812, rușii și-au atins o parte din obiective, anexând Basarabia, lăsându-i însă pe sârbi „în plata” turcilor, care, sub conducerea sârbului reneget Curșid-Pașa (I), au reocupat Serbia. Karageorge s-a refugiat în anul 1813 în Austria, apoi în Rusia.

Doi ani mai târziu, sârbi s-au răscolit din nou, de această dată sub conducerea lui Miloș Obrenovici. Datorită calităților sale diplomatice, acesta a reușit să obțină în anul 1817 recunoașterea autonomiei sârbe, sub suzeranitatea sultanului, autonomie consfințită pe plan internațional și prin tratatul de pace de la Adrianopol din anul 1829 (prin care Grecia și-a obținut independența, iar Principatele Române înlăturarea monopolului turcesc în comerțul exterior). Această Serbie autonomă cuprindea doar o mică parte din Serbia actuală, fără orașele Niș, Piro, Leskovac și Vranja, și fără regiunea Kosovo. Granița de est o constituia râul Drina, care desparte și azi Serbia de Bosnia-Herțegovina.

În deceniile de după constituirea Serbiei autonome (până prin anii 1860-1870), a avut loc o importantă schimbare de populație. Numeroși musulmani s-au refugiat în teritoriile rămase sub dominație otomană (Bosnia, Serbia de sud, Macedonia), de unde au sosit sârbi ortodocși, bucorși să trăiască într-un stat liber. Pe plan cultural, noul stat a primit sprijin din partea intelectualității sârbești din Imperiul habsburgic.

Pe plan extern, Miloș Obrenovici a dorit înlăturarea influenței ruse, dându-și seama că țarul, prin pretenția de sprijinire a Serbiei, nu dorea altceva decât extinderea influenței rusești. Din acest motiv, a fost silit în anul 1839 să abdice în favoarea fiului său Mihail și să părăsească țara. Rusia era interesată de izbucnirea unei răscăle generale a tuturor slavilor din Balcani și constituirea astfel a unei *Iugoslavii* mari (care să cuprindă Serbia, Bulgaria, Macedonia) sub protectorat rusesc. Întrucât nici noul principe sârb, Mihail Obrenovici, nu înțelegea să fie simpla unealtă a politicii rusești în Balcani, a fost dețronat printr-o lovitură de stat și înlocuit în octombrie 1842 cu Alexandru Karageorge (fiul conducătorului revoluției din 1804).

Dar și acesta a părăsit în curând cauza rusă. A adoptat o politică pro-austriacă, fiind gata să intervină în anul 1848 împotriva revoluției maghiare. Războiul Crimeii (1853-1856) dintre Turcia (sprijinită de Austria, Prusia, Anglia, Franța), pe de o parte, și Rusia, pe de altă parte, a avut drept motiv și dorința Apusului de a elimina influența Rusiei din Balcani. Într-adevăr, prin tratatul de pace de la Paris (1856), Principatele Române și Serbia au fost scoase de sub protectoratul Rusiei.

Totuși, politica anti-rusească a lui Alexandru Karageorge a dus la înlăturarea lui în anul 1858, și înlocuirea sa cu octogenarul Miloș Obrenovici, apoi, după moartea acestuia, în 1859, cu Mihail Obrenovici. În cea de a doua domnie, acesta a pus bazele Serbiei moderne, reușind în 1867 să-i oblige pe turci să se retragă din Serbia restul trupelor. Însă popularitatea lui Mihail Obrenovici a determinat dinastia rivală Karageorge să organizeze un complot care a dus la asasinarea principelui (1868), însă nu și la schimbarea dinastiei.

Istoria statului *Muntegriu* este mai deosebită. După cum s-a văzut, cel de-al doilea stat sârbeșc își avea originea tocmai în această zonă, cunoscută atunci sub numele de Zeta. Statul nemanid, cu centrul

în Rașca, a inclus și Muntenegru. După infrângerea de la Kosovo Polje (1389), Muntenegru a reușit să devină un stat independent, ocupat de turci în anul 1496. Dar stăpânirea turcească aici a fost doar nominală, căci cetele de luptători muntenegreni nu au putut fi niciodată învinse complet. Acest fapt a dus la existența nefințată în istorie a formațiunii politice muntenegrene, restrânsă doar la câțiva munți din centrul actualului republici. Cel mai interesant este însă faptul că, începând din anul 1516, conducătorii luptătorilor și ai statului muntenegrean au fost episcopii ortodocși locali. În 1697, episcopul Danilo Petrovici Niegus a pus bazele dinastiei care a condus Muntenegru până în anul 1918 (succesiunea se transmitea de la unchi la nepot), reușind evitarea cuceririi turcești (în anul 1768, vlădica Stiepan Mali a invins o mare armată turco-venețiană, peste 140.000 soldați, porniți să pumă capăt existenței micului stat). Până în anul 1855 toți conducătorii Muntenegrului au deținut titlul de episcopi și de cnezi. În acest an, vlădica Danilo s-a căsătorit, renunțând la episcopat, fapt prin care Muntenegru s-a transformat dintr-o teocrație într-un stat laic. În 1860 tronul a fost ocupat de Nichita Niegus, încoronat rege în anul 1910. Pentru istoria culturii române, Muntenegru este foarte important, deoarece tiparul a fost adus în Țara Românească de călugărul Maaorie, refugiat după 1496 din Cetinei (în anul 1508 a tipărit *Liturgiierul* în limba slavonă).

Războiul din 1877. Pașele de la San Ștefano și Berlin (1878)

Dorința lui Mihail Obrenovici, cât și a succesurului său, Milan Obrenovici, a fost unirea Bosniei cu Serbia. În același timp, a început și mișcarea de eliberare a bulgarilor. Aceștia au alcătuit în anul 1866 un comitet central secret la București, cu scopul de a pregăti marea răscăle bulgară. În anul 1870, bulgarii și-au declarat unilateral autocefalia bisericească, autoritățile otomane recunoscând un exarhat bulgar, cu jurisdicție asupra a 15 episcopii din Bulgaria și Macedonia (despărte de Patriarhia din Constantinopol). Acest pas a dus la schisma între Biserica Ortodoxă Bulgară și Patriarhia ecumenică, schismă care a dăinuit până în anul 1945.

Răscălele au început în anul 1875-76. Datorită reacției dure turcești, a izbucnit războiul ruso-român-turc, încheiat la 3 martie 1878 printr-un tratat secret de pace, semnat la San Ștefano. Serbia a dobândit districtul Niș (cu orașele Piro, Leskovac și Vranja); Muntenegru și-a lărgit de trei ori teritoriul. În schimb, a fost creată, ca unealtă principală a politicii rusești în Balcani, o Bulgarie mare care cuprindea și Macedonia.

Noua hartă secretă a Balcanilor întocmită de diplomația rusă a fost cumpărată de către guvernul de la Londra. Europa de vest, alarmată de noua situație, a convocat un nou tratat de pace, la Berlin (13 iunie - 13 iulie). Aici s-a recunoscut independența României, Serbiei și a Muntenegrului. Bulgaria, ca stat autonom, a fost redusă la un teritoriu îngust la nord de Balcani. La sud de acești munți a fost creată o provincie nouă, Rumelia Răsăriteană, supusă unui guvernator creștin. Bosnia-Herțegovina a fost însă ocupată de trupele austriece. România a primit Dobrogea (granița de sud a acesteia a fost fixată în anul 1880), Grecia a primit abia în anul 1881 Tesalia, un teritoriu nu prea mare, dar care cuprindea munții Pindului de sud și orașele Arta (în vest) și Larisa (în est). Între Muntenegru și Turcia s-au făcut unele rectificări de graniță (nu fără cioniri armate) în anul 1884: teritoriile locuite majoritar de slavii. Turcii păstrau în Europa zona Novi Pazar (deci vechiul leagăn răsărit al Serbiei medievale), apoi Albania, Epirul (cu orașul Ianina), Macedonia (cu Tesalonici) și Tracia.

Prin acest tratat de pace s-a stabilit un echilibru de forțe în regiune, care va fi menținut, în mare parte, până în anul 1912. Cu toate acestea, nu se poate spune că noile state creștine au cunoscut o dezvoltare lină. Atât Bulgaria cât și Serbia s-au aflat într-o permanentă competiție, modificându-și politicile filoautriece și filorusse una în funcție de cealaltă. Pe plan intern au cunoscut dispute între rușii și austriicii (motivate în parte tocmai de politica externă), dispute care au dus la lovituri de stat și asasinamente politice, toate acestea într-o epocă în care România se bucura din plin de o viață politică parlamentară democratică, sub conducerea regelui Carol I.

Evoluția Bulgariei

Cel mai bun exemplu în acest sens a fost Bulgaria. În anul 1879 a fost ales principele Alexandru de Battenberg (nepotul țarinei Rusiei). Acesta a condus țara cu sprijinul a numeroși consilieri ruși (care, printre altele, îi îndemneau pe bulgari să declare război României pentru cucerirea Dobrogei). În toamna anului 1885, conducătorii Rumeliei au declarat unirea cu Bulgaria. Turcii nu s-au opus, dar rușii, luați prin surprindere, nu au recunoscut acest act unilateral bulgar. De aceea, principele Alexandru al Bulgariei i-a expulzat din țară pe consilierii ruși, încheind o alianță cu Austro-Ungaria.

Sârbi, îndemnați de ruși, au considerat unificarea bulgară drept un pericol pentru pacea din Balcani și au declarat război Bulgariei, pe care însă i-au pierdut. Sub auspiciile Austriei a fost semnat la 3 martie 1886 un armistițiu la București. Unificarea Bulgariei era recunoscută pe plan internațional.

Dar o lovitură de stat rușoafilă l-a dețronat pe principele Alexandru, care a fost predat rușilor. O contrarevoluție, condusă de președintele parlamentului, Stambulov (cel mai mare om politic de la sud de Dunăre, numit și „Brătianu al bulgarilor”) l-a rechemat pe Alexandru înapoi. Datorită faptului că rușii nu i-au acordat permisiunea de a se întoarce, Alexandru a abdicat (august-septembrie 1886). Rușii numiseră deja un general al armatei țariste, Dolgoruchi, în postul de „guvernator provizoriu” al Bulgariei, pregătind constituirea unui *Mare Ducat Bulgar* condus de țar, deci unit cu Rusia.

Parlamentul bulgar a propus atunci o uniune personală cu România, sub conducerea regelui Carol I (foarte popular în rândul bulgarilor, încă din timpul războiului din anii 1877-78). Austria s-a împotrivit unei asemenea uniunii româno-bulgare, iar Rusia amenința cu război, în cazul împlinirii ei. În aceste condiții, Carol I a refuzat propunerea, iar Parlamentul bulgar l-a ales apoi principe pe ofiterul austro-ungar, Ferdinand de Saxa-Coburg (1887). Rusia însă nu l-a recunoscut nici pe acesta, declarându-l, culmea, uzurpator. Abia în anii 1894-95 (după înlăturarea și asasinarea ziua în amiază mare, pe stradă, a lui Stambulov) a avut loc reconcilierea dintre principele Ferdinand și Rusia. În anii următori, Bulgaria a fost condusă de o „dicatură princiară”, scopul principal al lui Ferdinand fiind obținerea independenței și a unirii Macedoniei. Pentru atingerea acestui scop, a dus o politică de balans între austrieții și ruși, cheltuiind cele mai mari sume pe cap de locuitor din Europa pentru înarmare.

Evoluția Serbiei

Principele și (din 1882) regele Milan Obrenovici (1868-89), fiul unei românce din familia Catargi, căsătorit cu o altă româncă din Basarabia, a condus țara autoritar, nerespectând nici măcar constituția liberală pe care el însuși o promulgase în anul 1869, ceea ce a dus în anul 1882 la un atentat nereușit împotriva vieții sale. Simțindu-se trădată de Rusia la pașele de la San Ștefano și Berlin, cât și prin apropierea ruso-bulgară dintre anii 1879-1885, Serbia a căutat o alianță cu Austria, alianță pe care a schimbat-o imediat după ruperea relațiilor ruso-bulgare din 1885 cu una nouă, desigur cu Rusia. Războiul, pe care l-a declarat Serbia Bulgariei în 1885 a avut acordul Petersburgului.

În anii următori, Serbia a cunoscut o violentă viață politică. Au avut loc numeroase asasinamente, cel mai crud fiind uciderea în zorii zilei de 11 iunie 1902 a regelui Alexandru și a soției acestuia, după care cadavrele pline de sânge au fost arzările, cu o „barbară africană” (cum s-a exprimat Iorga, *op. cit.*, p. 347) de pe fereastră pe stradă. Asasinii au oferit tronul dinastiei rivale, Karageorge (regelui Petru, fiul lui Alexandru, dețronat în anul 1858). Parlamentul sârb a transmis asasinilor o declarație de mulțumire votată în unanimitate (!). În schimb, majoritatea țărilor europene au rupt temporar relațiile diplomatice cu noul guvern, în semn de protest pentru asasinatul regelui (Marea Britanie nu le-a reîntors decât în anul 1906).

În același timp, relațiile dintre Serbia și Austria s-au înrăutățit tot mai mult. Într-un context de sărăcie generală, țelul național al politicii sârbe a devenit unificarea tuturor slavilor din Macedonia și Bosnia cu Serbia.

PAUL BRUSANOWSKI

Intermusikale-Köln 1999

(Urmare din pag. a 5-a)

Pr. Dieter: — E o biserică în care se întâlnesc mai multe curente, problema e că nu avem o autoritate care să se pronunțe cu un fapt e așa sau nu. Activitățile desfășurate de această biserică sunt de fapt și pioni care-i susțin existența.

D-na Ruth: — În Biserica Evanghelică fiecare parohie are propriul ei stil de viață. Deși la o primă impresie anumiți parohii par a avea un stil de viață diferit, totuși ele sunt unite între ele.

T.S. — Cum priviți lumea ortodoxă ca membri ai Bisericii Evanghelice?

Dc. Helmut: — Cred că nu știm prea mult despre

Biserica Ortodoxă, mulți cred că ortodoxia e o religie îmbătrânită, tradiționalistă, ca un cerc închis; ai impresia că ar fi o biserică a bărbatilor, mai puțin a femeilor.

Pr. Dieter: — Nu prea avem contacte cu Biserica Ortodoxă, suntem impresionați de liturgiile ei, care sunt „liturghii pentru suflet”. Biserica Ortodoxă e relativ necunoscută în Germania.

D-na Ruth: — Cred că ar fi mult mai bine, dacă ne-am cunoaște mai adânc, să lucrăm mai mult împreună. Cred că sunt diferențe teologice, dar pentru tineri ele nu sunt așa de importante. Pentru tineri cred că e mai important să fie

creștini într-o lume secularizată și nu contează atât de mult din ce biserică fac parte.

T.S.: — Știm că în Köln relația dintre catolici și protestanți a fost pentru o lungă perioadă de timp nu tocmai de frățietate; ce ne puteți spune astăzi despre acest fapt?

Dc. Helmut: — La nivel local ne înțelegem foarte bine cu preoții romano-catolici, credincioșii între ei se înțeleg și mai bine.

Hristos ne îndeamnă la comuniune, dar Biserica Catholică spune că nu putem intra în această comuniune ca protestanți, noi neavând succesiune apostolică. Aceasta nu e gândirea noastră. În Köln problema

e că, cardinalul Meisner este desul de închis când e vorba de relația cu protestanții, cei dinaintea lui au fost mult mai deschiși.

Pr. Dieter: — Acolo unde avem întâlniri e prezentă frățietatea, la fel la nivel de parohie. Problema e însă la nivel superior...

D-na Ruth: — Cred că astăzi sunt o mulțime de lucruri pe care le facem împreună, cum ar fi de pildă: munca cu tinerii, Via Crucis și exemplele ar putea continua. Sperăm într-un viitor mai bun în ceea ce privește relația dintre catolici și protestanți în Renania.

T.S.: — Vă mulțumesc.

Un istoric uitat: Prof. univ. dr. Ilie Minea

Pe un ger năpraznic, de faur al anului 1943, dangătul clopotelor bisericii din Turcheș-Săcele amănța ceva trist: murise profesorul Ilie Minea, titularul catedrei de Istoria românilor de la Universitatea „Cuza-Vodă” din Iași, „stins fulgerător din viață”, în dimineața zilei de 20 februarie 1943. Frunțaș Săcelelor (Turcheș), în fața de vederea din pomenire, preotul Daniil Purcăreiu, precum și mulți foști colegi de școală, erau în mare forțată, pregătind întâmpinarea cortegiului funerar la „Podu-Dârstei”.

Coborâtor dintr-o familie frunțașă de săceleani (n. în Turcheș în 1881), Ilie Minea începe studiile în Săcele, apoi la Liceul „Andrei Șaguna” din Brașov, fiind coleg cu Dr. Voicu Nițescu, Dr. Alexe Bulica, prof. George Giuglea, prof. I.U. Soricu ș.a. Aici, își uimește colegii și chiar profesorii prin cunoștințele teinice, însușite încă de pe atunci, îndeosebi în domeniul Istoriei Naționale. Își continuă apoi, pregătirea științifică la Universitatea din Budapesta și Viena, unde-și trece doctoratul cu tema: „Contact maghiaro-bulgar-român pe timpul lui Ludovic d'Anjou”.

În aceste centre universitare a mai făcut studii teinice de cronologie, paleografie, diplomatie, completându-și, în felul acesta, pregătirea în vederea carierei ce avea s-o îmbrățișeze.

Neputând suporta regimul tiranic pentru neamul său, Ilie Minea trece munții, în anul 1910, stabilindu-se în București, unde lucrează, alături de istoricul Dimitrie Onciul (strălucit profesor de Istoria Românilor de la Universitatea din București), la Arhivele Statului și la Academia Română, însușindu-și atunci și a-colo metoda riguroasă științifică a maestrului său, de cercetare științifică.

Marii cărturari ai vremii, Dimitrie Onciul și Nicolae Iorga au văzut, încă de atunci, în tânărul Ilie Minea un strălucit și înzestrat istoric; de aceea îl recomandă călduros, în anul 1919, la suplinirea catedrei de Istoria Românilor, devenită vacantă, din cadrul universității ieșene, al cărui titular este numit în 1922, nu însă fără dificultăți și concurenți.

Profesorul Ilie Minea a luat parte, ca voluntar, la războiul pentru întregire din 1916—1918. Petiția prin care cerea să fie înrolat în rândurile Armatei Române i-a fost primită de Comandamentul Corpului II Armată, la data de 9 nov. 1914, iar în 1916, deși avea 35 de ani, a fost chemat, mai întâi, să urmeze la Botoșani, cursurile pregătitoare de ofițeri și apoi trimis pe front, unde a luptat în fruntea unui pluton, pe care l-a comandat cu avânt și vitejie.

Vrednic urmaș la catedra lui A. D. Xenopol, (1922), profesorul Ilie Minea a continuat, cu teinica sa pregătire științifică, o tradiție de intelectualitate și afirmare în domeniul studiilor Istoriei Naționale, desfășurând o intensă și laborioasă activitate.

Venit la Iași, din Ardealul lui Bărnăuțiu, Ilie Minea s-a impus în galeria acestor mari înaintași, prin pregătirea lui desăvârșită, și prin locul ce l-a avut în cultura românească. În articolele publicate în revista „Convorbiri Literare”, ca și în primele sale lucrări: „Relațiile politice dintre Țara Românească și Ungaria în vremea regelui Ludovic I” (1911), „Românii înainte de 1222” (1912), „Din trecutul stăpânirii românești

asupra Ardealului” (1914), dar mai ales în „Principatele Române și politica orientală a lui Sigismund de Luxemburg” (1919), cât și în lucrarea „Iuga-Vodă” (1920), folosind izvoare ungurești, profesorul Ilie Minea aduce ultima informație istorică cu interpretări de nezdruincinat. Cunoșcător al limbilor germană, greacă, latină, maghiară, profesorul Minea a putut folosi numeroase izvoare de informație spre a se documenta și mai ales pentru a respinge interpretările și datele tendențioase.

Începe să redacteze revista *Cercetări Istoric*, de multe ori finanțată din propriul salariu, unde își publică cele mai de seamă studii ale sale și în jurul cărora adună colaborările unora dintre colegii (Bratu, Oțetea), dar mai ales a numeroși discipoli, pe care-i îndrumă cu aceeași severă disciplină științifică. Atunci, încep să apară și lucrările sale de proporții: „Letopisețele moldovenești” (1925), „Inceputul domniei lui Alexandru Lăpușeanu” (1925), „Iași în vremea Cantemireștilor” (1925), „Informațiile românești ale cronicii lui Ján Dlugosz” (1926), „Despre Dimitrie Cantemir” (1927), operă masivă în care se epuizează tot ce se poate spune cu privire la acest Voevod-cărturar al Moldovei, „Reforma lui Constantin Mavrocordat” (1927), „Complotul boieresc în contra lui Ștefăniță-Vodă” (1928), „Vlad-Dracul și vremea sa” (1928), „Aron-Vodă și vremea sa” (1933), „Cum se moșteneau moșiile în Țara Românească până la sfârșitul sec. al XVI-lea” (1940) ș.a.

Prin străduința lui, s-a înființat, în 1941, Institutul de Istoria Românilor „A. D. Xenopol”, care a desfășurat la Iași sub direcția lui, o intensă activitate, toate studiile fiind publicate în *Buletinul Institutului*.

În ultimii ani ai vieții își aduna un bogat material documentar asupra Ciangăilor; la căpătâiul lui s-au găsit numeroase documente despre Ciangăi. Moartea subită, din 20 febr. 1943, i-a întrerupt opera.

Profesorul Ilie Minea era un suflet larg, generos, înțelegător și mare iubitor al tineretului. Studenții lui mergeau la cursuri să-l asculte, acasă să-l vadă. Pe mulți îi ajuta bănește, cu cea mai mare discreție. Cursurile sale, pline de orizont și de sugestii, rămân adevărate capodopere, prin interpretările noi, dar mai ales prin limpezimea cu care erau expuse.

Într-o cuvântare comemorativă, profesorul Paul Nicorescu îl caracteriza astfel; „...După Nicolae Iorga, profesorul Ilie Minea era cel mai desăvârșit cunoscător al istoriei noastre, era cel mai mare istoric al Românilor, deși n-a avut satisfacția să fie membru al Academiei Române...”

Săceleii, după Decembrie '89, s-au strădui mult, să nu-l dea uitării și prin stăruința doamnei Mia Bobes, această „enciclopedie a Săcelelor” s-a dat numele unei străzi, în apropierea bisericii, spre veșnică amintire a acestui mare istoric și patriot și n-ar fi lipsit de interes, dacă, Consiliul local Săcele și-ar aminti și de fratele acestuia, prof. univ. dr. Ioan Minea (1878—1941), savant-neurolog la Universitatea clujeană, medicul curant al lui Octavian Goga.

ȘT. MUNTEANU - Săcele
Desp. Central al ASTREI - Sibiu

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea I. P. S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, P. S. VISARION RAȘINĂREANU — Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului a săvârșit următoarele:

- 2 IULIE a.c. — P. S. Sa a săvârșit Vecernia și Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.
- 3 IULIE a.c. — P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Capela mitropolitană.
- A săvârșit taina Sf. Cununii tinerilor Thomas și Florentina Roth în biserica din Avrigr și tot acolo și slujba Vecerniei.
- 4 IULIE a.c. — P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica Sf. Nicolae din Tălmaciu, prot. Avrigr roșind cuvânt de învățătură.
- Seara a slujit în sobor Taina Sf. Maslu de obște în parohia Orlat, prot. Săliște roșind cuvânt de învățătură.
- 5 IULIE a.c. — P. S. Sa a săvârșit în Capela mitropolitană slujba de Te-Deum cu prilejul începerii cursurilor de îndrumare preotească.
- 6 IULIE a.c. — P. S. Sa a luat parte la Ședința Permanenței Consiliului Eparhial Sibiu.
- A slujit Vecernia și Acatistul Mântuitorului în Catedrală.
- 8 IULIE a.c. — P. S. Sa a săvârșit slujba de sfințire a noii Capеле de la Spitalul nr 6 Stejeriș din Brașov și Sfânta Liturghie arhierescă roșind cuvânt de învățătură. P. C. pr. paroh Bogdan Vasile Gavrilă a fost hirotesit întru sachelar. A fost acordat un Act de apreciere directorului Spitalului, Doru Ciobanu.
- A avut o întâlnire la sediul Inspectoratului școlar județean Brașov cu d-na inspectoare Carmen Tănăsescu în legătură cu problema Seminarului Teologic din Brașov.
- În aceeași zi a cercetat noua biserică aflată în construcție de la Spitalul „Tractorul” din Brașov.
- 9 IULIE a.c. — P. S. Sa a prezentat în fața preoților cursanți de la Facultatea de Teologie din Sibiu prelegerea „Misiunea și mărturia creștină astăzi”.
- A oficiat în biserica „Sf. Nicolae” din Șchei-Brașov, slujba de reînnoțire a Ecatерinei Titulescu, soția marei diplomat române Nicolae Titulescu, roșind cuvânt de învățătură.
- În aceeași zi a cercetat și biserica parohială cu hramul „Sf. Treime” din Ghimbav, prot. Brașov.
- 11 IULIE a.c. — P. S. Sa a săvârșit slujba de sfințire a bisericii cu hramul „Sf. Muc. Gheorghe” din parohia Hașag, prot. Sibiu, recent pictată în frescă și Sf. Liturghie arhierescă roșind cuvânt de învățătură. P. C. pr. paroh Gălățeanu Petrus-Emanoil a fost hirotesit întru sachelar. A fost acordat un Act de apreciere Consiliului Parohial. A cercetat și biserica „Sf. Arhangheli” din aceeași localitate.
- 13 IULIE a.c. — Împreună cu I. P. S. Mitropolit SERAFIM al Germaniei, P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Capela mitropolitană din Sibiu, cu prilejul întâlnirii promoției 1974 a Institutului Teologic din Sibiu.
- Seara a slujit Vecernia și Acatistul Mântuitorului în Catedrală.
- 15 IULIE a.c. — P. S. Sa a prezentat o nouă prelegere preoților cursanți la Facultatea de Teologie din Sibiu.
- A săvârșit slujba de sfințire a noii capele militare cu hramul „Sf. Muc. Gheorghe” de la Academia Trupelor de Uscaț din Sibiu și Sf. Liturghie arhierescă roșind cuvânt de învățătură. P. C. pr. militar Valentin Bețiu a fost hirotesit întru econom-stavrofor.
- 16 IULIE a.c. — P. S. Sa a săvârșit Vecernia și Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.
- 18 IULIE a.c. — P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în parohia Axente-Sever (pr. paroh Mihai Isală) și a sfințit locul viitoarei bisericii parohiale cu hramul „Sf. Împărății” roșind cuvânt de învățătură.
- A săvârșit apoi binecuvântarea bisericii „Sf. Arhangheli” din Copșa-Mică (pr. paroh Ioan Marga) și slujba Vecerniei roșind cuvânt de învățătură creștinească.
- 20 IULIE a.c. — P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala Mitropolitană.

Arhim. Veniamin Micle, Manuscrisele românești de la Prodromul (Muntele Athos) București, 1999, 408 p.

În urmă cu trei ani citeam în „Telegraf Român” că Preacuviosul Arhimandrit Veniamin Micle pregătește o lucrare privind manuscrisele românești păstrate în Biblioteca Schitului Prodromul de la Muntele Athos. În fine, anul acesta am avut bucuria să descoperim în librăriele din țară această prestigioasă operă.

Se știe că despre Muntele Athos au apărut numeroase studii și articole, dar nu monografii, excepție făcând *Ajutoarele românești la mănăstirile de la Sfântul Munte Athos* a Părintelui Teodor Bodogae. Dacă ea prezintă ajutoarele materiale, lucrarea *Manuscrisele românești de la Prodromul* abordează aspectul cultural-spiritual oferit de țările ro-

mâne mănăstirilor athonite, constituind astfel o fericită completare a celor dintâi.

Rod al unor cercetări efectuate în cursul a două călătorii de studii la Muntele Athos, Părintele Veniamin își elaborează lucrarea riguros științific, așa cum ne-a obișnuit cu toate scrierile Preacuviosiei Sale.

Intr-un Studiu introductiv, documentat pe baza unei vaste bibliografii în șase limbi, autorul face mai întâi o referire la vechea manuscris de pe teritoriul țării noastre, subliniind totodată și activitatea copistilor, factori determinanți pentru posibilitatea înzestrării mănăstirilor athonite cu manuscrise de proveniență românească. Urmează prezentarea mănăstirilor care păstrează aceste donații, apoi veștele de cultură românească athonită și bibliografia celor 50 de monahi români care s-au afirmat la Muntele Athos ca miniaturisti, calligrafi, traducători și autori de opere originale.

Dintr-o „notă” aflăm că, în Biblioteca Schitului Prodromul au fost identificate 219 manuscrise românești, aparținând secolelor XVIII—XX, majoritatea fiind originale și unicate, redactate la Muntele Athos.

Fiecare manuscris are descrierea tehnică, fiind redată apoi cu prilejul și toate însemnările care au fost transmise cu multă minuțiozitate, întrucât majoritatea contribuie la îmbogățirea cunoștințelor despre istoria Bisericii și a Patriei noastre.

Bibliografia, indicele de nume, de locuri și de lucrări manuscrise încheie lucrarea.

Operă de mare valoare culturală și de importanță național-religioasă, o recomandăm călduros tuturor celor care doresc să cunoască un aspect atât de vrednic și de meritaos din activitatea monahilor români stabiliți la Muntele Athos.

Pr. VASILE GRĂJDIAN

Protos. FIRMILIAN PALOȘAN

— Seara a săvârșit Vecernia și slujba de binecuvântare a locului viitoarei biserici cu hramul „Sf. Ilie” din cartierul Vasile Aaron roșind cuvânt de învățătură.

● 21 IULIE a.c. — P. S. Sa a făcut o vizită canonică în protopopiatul Brașov, vizitând șantierul noii biserici în construcție din Brașov-Triaș. A vizitat și șantierul noii biserici „Sf. Treime” din Sadu, prot. Sibiu.

● 23 IULIE a.c. — P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie în Capela Mitropolitană din Sibiu hirotinind întru diacon pe tânărul teolog Ioan Puia.

— A primit un grup de credincioși evanghelici din cadrul Episcopiei de Magburg (Germania), care se ocupă de probleme de asistență socială.

— Seara a slujit Vecernia și Acatistul Mântuitorului în Catedrală.

● 24 IULIE a.c. — P. S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană hirotinind pe diaconul Ioan Puia întru preot pe seama parohiei Berivol, prot. Făgăraș.

— A luat parte la festivitatea de premiere a elevilor participanți la Tabăra de pictură pe sticlă „Icoana din sufletul copilului” organizată la Fântânela cu sprijinul Arhiepiscopiei Sibiului, roșind cuvânt de învățătură.

— A slujit Vecernia în Catedrala din Sibiu.

● 25 IULIE a.c. — P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica Schitului Păltiniș, jud. Sibiu roșind un bogat cuvânt de învățătură.

— La orele amiezii a slujit la mormântul filozofului Constantin Noica parastasul de pomenire la care au luat parte mii de mii de credincioși din Guvernul României în frunte cu dl. ministru de externe Andrei Pleșu, parlamentari, autorități civile ale jud. Sibiu, numeroși credincioși.

● 27 IULIE a.c. — P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Capela Mitropolitană hirotinind întru diacon pe tânărul teolog Sebastian Dumitru Aslău.

— Seara a slujit Vecernia și Acatistul Sf. Pantelimon în Catedrală.

● 29 IULIE a.c. — P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Capela Mitropolitană. La vremea cvenită a hirotinut pe diaconul Dumitru Sebastian Aslău întru preot, iar pe teologul Gheorghe Streza întru diacon.

— A primit pe dl. Dan Condurat, primarul municipiului Sibiu.

● 30 IULIE a.c. — P. S. Sa a oficiat în Piața Mare din Sibiu slujba de Te-Deum cu prilejul ceremoniei înălțării în grad a absolvenților Academiei Trupelor de Uscaț din Sibiu.

— A luat parte la masa festivă oferită cu acest prilej la Casa Armatei din Sibiu.

— Seara a slujit Vecernia și Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.

● 31 IULIE a.c. — P. S. Sa a săvârșit dumezeiasca Liturghie arhierescă în Capela mitropolitană din Sibiu.

— A cercetat biserica parohială din Sebeșul de Jos, prot. Avrigr, recent restaurată în exterior și mânăstirea „Sf. Maria” de la Turnu Roșu unde a săvârșit și slujba Vecerniei.

● 1 AUGUST a.c. — P. S. Sa a săvârșit dumezeiasca Liturghie arhierescă în biserica „Înălțarea Domnului” din parohia Feldicara, prot. Făgăraș (Pr. paroh Gheorghe Găitănaru), roșind cuvânt de învățătură. C. diacon Gheorghe Lucian Streza a fost hirotin întru preot pe seama parohiei Șercaia II, jud. Brașov. Seara a slujit Vecernia și a predicat în parohia Rucăr, prot. Făgăraș.

— În aceeași zi a cercetat și bisericele parohiale din Scorei și Drăguș.

● 4 AUGUST a.c. — P. S. Sa a primit pe P. C. pr. Ioan Andreșoia din Vancouver - Canada.

— A primit pe Pr. Flavian Măirena-Mestre din cadrul Arhiepiscopiei Ortodoxe din Paris.

— A prezidat lucrările unei consfătuiri cu contabilii protopopiatelor Arhiepiscopiei Sibiului.

● 5 AUGUST a.c. — P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Capela mitropolitană, hirotinind întru diacon pe seminaristul Sebastian Sorin Pedestru.

— A primit pe dl. Gerard Testard împreună cu comitetul de organizare a taberei internaționale a tinerilor „Tinerțe și speranță” desfășurată sub patronajul Arhiepiscopiei Sibiului la mânăstirea Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus (1—7 august 1999).

● 6 AUGUST a.c. — P. S. Sa a săvârșit slujba de sfințire a noii picturi din biserica cu hramul „Schimbarea la față” de la Mânăstirea Bucium, prot. Făgăraș și Sfânta Liturghie arhierescă roșind cuvânt de învățătură. C. diacon Ioan Sebastian Pedestru a fost hirotin întru preot pe seama parohiei Cața, prot. Rupea.

● 7 AUGUST a.c. — P. S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă în Capela mitropolitană.

— Seara a slujit împreună cu I. P. S. Mitropolit SERAFIM Vecernia în biserica „Sf. Ioan Botezătorul” din Făgăraș - Galați, roșind cuvânt de învățătură.

— A cercetat biserica nouă din Făgăraș-Combinat pregătită pentru pictură.

— A participat la Conferința susținută de I. P. S. Mitropolit SERAFIM al Germaniei în Casa de Cultură din Făgăraș, conferință ce a avut ca temă „Tineretul și Ortodoxia azi”.

● 8 AUGUST a.c. — P. S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă în biserica parohială cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” din Dobârca, prot. Săliște roșind cuvânt de învățătură. A hirotin întru diacon pe seminaristul Marius Tichindelean. A cercetat biserica din Apoldul de Jos, aflată în șantier de consolidare.

— Seara a slujit Vecernia și Paraclisul Maicii Domnului în Catedrală.

● 9 AUGUST a.c. — P. S. Sa a făcut o vizită la via Mitropoliei de la Sărăcsău, jud. Alba.

— A primit pe Dr. Hans Anton Ederer din partea organizației Pax Christi - Graz, Austria.

● 10 AUGUST a.c. — P. S. Sa a săvârșit în Catedrala Mitropolitană din Sibiu un Te-Deum cu prilejul „Zilelor Sibiului”. Au luat parte autoritățile civile ale jud. Sibiu și reprezentanți ai cultelor religioase din Sibiu.

— A participat la sediul Consiliului Județean Sibiu la primirea oficială a delegațiilor țării participante la Festivalul Internațional de Folclor „Cântecele Munților” desfășurat la Sibiu. A făcut o prezentare a vieții religioase din Arhiepiscopia Sibiului.

● 12 AUGUST a.c. — P. S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă în Capela Mitropolitană hirotinind întru preot pe diaconul Marius Tichindelean pe seama parohiei Viscri, prot. Rupea.

— A primit formația de dansatori din Longada - Grecia condusă de Arhim. Emanuil Atanasios, prezentă la Festivalul Internațional de Folclor, Sibiu 1999.

— A acordat un interviu Postului de Radio „Renașterea” din Cluj.

● 2-14 AUGUST a.c. — P. S. Sa a săvârșit seara Paraclisul Maicii Domnului în Catedrală.

● 13 AUGUST a.c. — P. S. Sa a săvârșit împreună cu un sobor de preoți, taina Sf. Maslu de obște în biserica „Sf. Arhangheli” din Brașov roșind cuvânt de învățătură creștinească.

● 14 AUGUST a.c. — P. S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela Mitropolitană din Sibiu.

— Seara a slujit Vecernia, Ictia și Prohodul Maicii Domnului în Catedrală.

● 15 AUGUST a.c. — P. S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă la Mânăstirea „Brâncoveanu”, Sâmbăta de Sus, jud. Brașov, roșind cuvânt de învățătură. Monahul Iustin din obștea mânăstirii a fost hirotin întru ierodiacon.

— A participat la cea de-a treia ediție a Festivalului de muzică religioasă desfășurat la Mânăstirea Sâmbăta, sub egida Societății Române de Radiodifuziune.

● 16 AUGUST a.c. — P. S. Sa a cercetat canonic mănăstirile Orlat și Foltea, protopopiatul Săliște precum și biserica din Gruisăliște aflată în șantier de pictură.

DIACON VASILE AVEAM

Forum ecumenic la Mânăstirea Sâmbăta

În perioada 1-7 august 1999 a avut loc la Mânăstirea Sâmbăta un Forum ecumenic cu tema „Tinerțe și speranță”, organizat de Arhiepiscopia Sibiului și Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu în colaborare cu Asociația internațională *Fondations pour un Monde Nouveau* (FMN).

Desfășurându-se sub înaltul patronaj al I. P. S. Dr. Antonie Plămădeală și bucurându-se de continua îndrumare a Prea Sfinției Sale Episcop Vicar Visarion Rașinăreanu, Forumul a reunit 92 de participanți, majoritatea tineri, din România (69), Franța (13), Belgia (5), Liban (4) și Italia (1). Din punct de vedere confesional cei mai mulți au fost ortodocși și catolici, cărora li s-au adăugat câțiva greco-catolici și protestanți.

Programul manifestării a cuprins expuneri ale unor invitați — între care s-au numărat Prea Cuviosul Părinte Teofil Părăianu, ziaristii Nicolae Ivan și Onuc Nemeș

și mulți alții — cărora le-au urmat discuții în plen sau în grupuri restrânse. După-amiaza fiecărei zile a fost rezervată activităților cu caracter sportiv (drumetrie, ciclism de teren, natație etc.) și atelierelor de creație artistică (pictură de icoane pe sticlă, modelaj, aranjament floral, dnsuri populare etc.). Pentru participarea la Sfințele Slujbe ale Mânăstirii a fost prevăzut un timp în fiecare dimineață și seară.

Buna organizare datorată muncii susținute de pregătire (de aproape un an) a unui grup entuziasat de studenți ai Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, deplinit concurs acordat de Prea Cuviosia Sa Părintele Irineu Duvlea, Starețul Mânăstirii Sâmbăta și nu în ultimul rând cadrul natural încântător, toate au făcut ca Forumul să se constituie într-o autentică reușită, ce a satisfăcut pe deplin așteptările participanților.

Pr. VASILE GRĂJDIAN

Protos. FIRMILIAN PALOȘAN

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

- 23 IULIE a.c. — Înalt Prea Sfinția Sa Dr. Antonie Plămădeală a primit la Reședința mitropolitană pe dl. economist Gheorghe Bistriceanu, contabil șef la Arhiepiscopia Bucureștilor.
- 24 IULIE a.c. — A primit pe Dl. ministru de externe, prof. univ. dr. Andrei Pleșu, d-l ministru Nicolae Noica de la Ministerul Lucrărilor Publice și Amenajarea Teritoriului, dl. prof. univ. dr. Andrei Marga, ministrul învățământului, dl. prof. univ. dr. Mihai Șora, prof. dr. Gabriel Liiceanu, dl. Sorin Vieru, dl. Sorin Lavric și domnișoarele Roxana Albu și Laura Pamfil, care au alcătuit o delegație de oameni de cultură, participanți la Simpozionul aniversar „Constantin Noica”. A participat primarul Sibiului av. Dan Condurat.
- 26 IULIE a.c. — A primit pe P.C. Consilier ec. arhid. Ezechiel Oancea.
- 27 IULIE a.c. — A primit pe P.C. arhim. Irineu Duylea, starețul Mănăstirii Brâncoveanu, prot. Făgăraș, pentru aprobarea tunderii în monahism și hirotonia într-un diacon a fratelui Ioan.
- 30 IULIE a.c. — A primit de Dr. Viorel Roman din Sibiu.
- 31 IULIE a.c. — A primit pe P.C. pr. George Chișcă cu preoteasa Maria din Montreal, Canada.
- 2 AUGUST a.c. — A prezidat lucrările Permanenței Consiliului Eparhial.
— A vizitat șantierul de construcții de la mănăstirea Orlat, prot. Săliște.
- 3 AUGUST a.c. — A primit pe arhid. prof. dr. Constantia Voicu, decanul Facultății de Teologie din Alba Iulia.
— A primit pe Consilierul ec. al Arhiepiscopiei, arhid. Ezechiel Oancea.
- 4 AUGUST a.c. — A primit pe P.C. Pr. Andreșoia Ioan, paroh al Bisericii din Vancouver, Canada.
- 7 AUGUST a.c. — A vizitat Schitul Sibiului, prot. Săliște.
— A vizitat bisericile din cartierul Ștrand, Nicolae Iorga, Hipodrom IV și biserică din str. Constituției.
- 12 AUGUST a.c. — A primit pe dl. Dr. Liviu Telea, din Sibiu.
- 14 AUGUST a.c. — A asistat la Sf. Liturghie, oficiată de P.S. Visarion Rășinariu, episcop-vicar, în Capela Mitropolitană.
— A primit pe dl. Dragoș Șeuleanu, secretarul general al Radio-difuziunii române și pe soția acestuia, doamna Carmen Dumitriu.
- 16 AUGUST a.c. — A primit pe prof. univ. dr. Pascu Ioan, rectorul Facultății de Medicină din Tg. Mureș, însoțit de soția, d-na Prof. univ. dr. Rodica Pascu.
- 18 AUGUST a.c. — S-a deplasat la Mănăstirea „Constantin Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus, unde a vizitat șantierul de construcții al „Academiei Teologice”.
— A primit pe Dl. Dragoș Șeuleanu și pe soția acestuia d-na Carmen Dumitriu.
- 19 AUGUST a.c. — A vizitat Mănăstirea Cârțoara, prot. Avrig, unde s-a interesat de lucrările de construcție ale Bisericii, Trapezii și casei preotului. A purtat discuții cu obștea monahală pe care a îndrumat-o în activitatea ce va urma, pentru a duce la bun sfârșit lucrările de acolo.
- 21 AUGUST a.c. — A primit pe d-l Dumitru Crudu din Chișinău.
- 22 AUGUST a.c. — A primit pe d-na prof. E. Ionescu din București.
- 23 AUGUST a.c. — A făcut o vizită de lucru la Schitul Păltiniș prot. Sibiu, unde s-a interesat de lucrările de construcții de la casa preotului și alte lucrări de reparații.
- 24 AUGUST a.c. — A primit la Reședința Mitropolitană pe P.S. Dr. Laurențiu Streza, episcopul Caransebeșului, însoțit de fiica Olivia și viitorul ginere, Liviu.
— A primit pe Pr. Bordașiu Nicolae, din București.
- 25 AUGUST a.c. — A primit pe P.S. episcop-vicar patriarhal Teofan Sinaitul.
— A primit pe dl. Prof. Pruteanu, lucrător la Banca Religioasă din Buzău.
— A primit pe P.C. Pr. Dr. Manolache Stelian, care cu această ocazie a înmănat I.P.S. Mitropolit, teza de doctorat.
— A primit pe P.C. Pr. Nichifor Todor, paroh al Bisericii „Treii Stejari” din Sibiu, fost protopop al Sibiului.
- 26 AUGUST a.c. — A primit pe P.C. Protopop Vitalie Zare.
— A primit pe P.C. Consilier economic arhid. Ezechiel Oancea.
— A primit pe P.S. arhieru-vicar Vasile Șomeșanu, de la Arhiepiscopia Clujului, pe P.C. pr. Dr. Ioan Bizău din Cluj.
— A primit pe P.C. Pr. Gheorghe Șchiopu, preot în S.U.A.
— A primit pe d-na Viorica Nicoră, fostă contabilă la Protopopiat, în legătură cu încetarea activității și a pensionării sale.
— A primit pe dl. Prof. dr. ing. Dumitru Șoaită cu soția dr. Maria Șoaită și cele două fiice, din Tg. Mureș.
- 27 AUGUST a.c. — S-a deplasat la mănăstirea Sâmbăta, prot. Făgăraș.
- 28 AUGUST a.c. — A vizitat șantierul de construcții și a dat îndrumări în legătură cu continuarea lucrărilor.
— A vizitat Biserica mare unde s-au încheiat lucrările de pictură.
— A vizitat noua casă de oaspeți amenajată în fosta clopotniță de la intrarea în mănăstire.

Pr. VALENTIN SICOE
— Secretar eparhial —

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

Protopopiatul Ort. Rom. Rupea
PAROHIA RUPEA I
Protopopiatul Ort. Rom. Avrig
PAROHIA COLUN
Protopopiatul Ort. Rom. Mediaș
PAROHIA MALÂNCRAV

Termen de concurs: 1 AUGUST - 1 SEPTEMBRIE 1999.

Cei care doresc să ocupe aceste posturi își vor înainta cerere în termen legal la Of. Protopopești, anexând adeverințe cu certificatul de cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs Of. Protopop. ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, copie diplomă licență, copie pentru cursurile de îndrumare absolvite, situația socială (domiciliul, copii, părinți, locul de muncă al soției).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație — 15 zile de la data numărării.

Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ
Archiepiscop și Mitropolit

Consilier ad-tiv, bisericesc,
Pr. SIMION SĂSAUJAN

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● „Poarta cerului” — e titlul cărții semnate de P.S. dr. Casian Crăciun, episcopul Dunării de Jos. Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 1999, 350 pag.

Iată ce ne spune însuși autorul: „De la viziunea profetică a patriarhului Iacob, Biserica, „Stâlpul și temelie adevăratului” (I Tim. 3, 15), prin Întruparea Domnului devine „cerul pe pământ”, iar geniu rugătorilor și artiștilor bizantini ridică pe piatra lui Iacob Crucea lui Hristos, care verticalizează pământul și omul, unește cerul cu pământul, duhovnicește, și îmbrățișează oameneii și lumea cu forța iubirii Celui Răstignit și înviaț Care prin înălțare stă de-a dreapta Tatălui.

Piatra, „poartă a cerului” reapare și în noul așezământ, al harului, în Noul Testament cu o altă semnificație, de astă dată de la căpătâiul patriarhului Iacob la temelie Bisericii lui Hristos.

Deschizători ai „porții cerului”, intrăm în „cămara Mirelei”, în biserică, și, devenim împreună locuitori în loc de simpli contemplativi de la distanță ai măreției cerești.

Biserica în totalitate, zidire și comunitate, prela, tot profetic, de la Hristos, Temelia și Capul ei (Efes 1, 22—23), iar noi, mădularele ei (I Cor. 16, 3), rolul de „poartă” deschisă cerului către pământ și a pământului (în-treaga creație și omul) către cer.”

E o carte care continuă vechi tradiții românești din scrisul episcopilor cărturari. Cuprinde VIII capitole în care tratează: „Despre icoana fereastra cărții către cer, Teologie, școală și misiune, Comemorări, slujire, ecumenism”. Desigur, nu le-am dat pe toate, pentru că toate sunt interesante și de care Prea Sfinția Sa s-a ocupat în chip deosebit.

Îi felicităm din toată inima.

● Un titlu nou pe coperta unei cărți semnate de I.P.S. dr. Nestor Vornicescu, Mitropolitul Olteniei, la editura Mitropoliei Olteniei (Craiova, 1998, pag. 433). „Studii de Teologie Istorică”.

Dintre multele teme pe care le tratează în lucrare Înalt Prea Sfinția Sa, se ocupă de I.P.S. Gurie Grosu, primul Mitropolit al Basarabiei românești, scoțând în evidență ostenele sale cărturărești. Tot aici se ocupă de Mănăstirea Căpriana, vechi centru de spiritualitate românească din codrii Lăpușnei și în al treilea rând se ocupă de Mănăstirea Hâncu, alt centru de spiritualitate românească între secolele XVII—XX.

Toate sunt studii de mare preț și de folos pentru literatura teologică contemporană.

● În „Colecția Religie” coordonată de P.C. pr. Răducă a apărut cartea lui Alexis Kniazev, intitulată „Maica Domnului în Biserica Ortodoxă”.

„Părintele Alexis Kniazev, doctor în drept și teologie, fost rector al Institutului de teologie ortodoxă „Saint-Serge” din Paris, elev al lui Serghei Bulgakov, oferă în cartea de față un curs de mariologie, căruiu îi adaugă o serie de studii cu caracter ecumenic. Este prima încercare de sinteză teologică marială din perspectivă ortodoxă, Kniazev examinând imaginea Maicii Domnului în Noul Testament în lumina tradiției Bisericii de la începuturile ei până în zilele noastre. O secțiune despre „Maica Domnului în Biserica Catholică” trece în revistă diferențele dintre viziunea marială catolică și concepțiile ortodoxe privitoare la Fecioara Maria.”

O recomandăm și noi din toată inima.

● Vasile Avram, „Creștinismul cosmic — o paradigmă pierdută” — mit și ortodoxie în tradiția românească. Este o carte care apare la editura Saeculum, Sibiu. Iată cum o prezintă pe ultima copertă editura:

„Creștinismul cosmic — o paradigmă pierdută? este, alături de precedentă carte a autorului, *Constelația magicului*, o încercare de hermeneutică a straturilor adânci ale tradiției mito-religioase specifice spațiului sud-est european — și cu deosebire celui românesc —, o arie culturală extrem de bogată în mituri originare, credințe și simboluri statornicite în imaginarul arhetipal al locuitorilor săi încă în neolitic, în contextul Vechii Civilizații Europene, și dezvoltate apoi în culturile istorice care i-au succedat, ea și în principalele creații ritologice ale ortodoxiei creștine (ceea ce Mircea Eliade definea, prin prisma istoriei și fenomenologiei religiei, drept „creștinism cosmic”).

Valorificând o experiență magico-simbolică acumulată în copilărie, în satul natal, o cercetare de teren întreprinsă ulterior în mai multe zone etno-folclorice ale României, precum și o amplă bibliografie interdisciplinară (etnologie, teologie, arheologie-istorie, filozofia culturii) cu valențe comparative, cartea supune întregului cercetătorilor și al publicului larg o problematică antropologică extrem de puțin investigată până acum dintr-o perspectivă extrapozitivistă, o mito-religie ce s-ar putea reinstitui drept cadru matricial pentru un spirit european sustras procesului de desacralizare la care existența simbolică e supusă de către civilizația tehnico-științifică a zilelor noastre.

Vasile Avram este absolvent al Facultății de Filologie a Universității „Babeș-Bolyai” Cluj, promoția 1967. A obținut doctoratul în etnologie la Universitatea din București, cu o primă variantă a tezei de față. A practicat mai mulți ani publicistică, îndeosebi cea literară. Actualmente este cadru universitar cu specialitatea de bază antropologie la Facultatea de Litere, Istorie și Jurnalistică a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu. Este autor al cărților: *Spirala* (Cartea Românească, 1987), *Zeul din labirint* (Sibiu, 1992), *Constelația magicului* (UCN, 1994); *Cărțile Eptimahice* (Sibiu, 1996), *Anima dr. Telea — Timp și destin la Noul Român* (Sibiu, 1996), precum și al unor eseuri și studii de specialitate publicate mai cu seamă în revista „Transilvania”, în redacția căreia a lucrat pentru scurt timp (1987—1990).

● A apărut, la editura Arhiepiscopiei Tomisului, Constanța, un manual de „Sectologie”, de diacon P.I. David. Este un manual experimental pentru profesorii și elevii seminariilor liceale, liceelor teoretice și de artă, școlilor pedagogice etc.

Lucrarea e tipărită cu binecuvântarea și grija I.P.S. Lucian, arhiepiscopul Tomisului. Acest manual răspunde exigențelor cerute manualelor, înscriindu-se printre operele menite să aducă în cultura română, sectele cu toată învățătura lor și să le combată. Este o carte destul de voluminoasă, înscriind 428 pag.

O dorim să facă o operă de clarificare a credinței, așa cum ne-am obișnuit din astfel de cărți.

● Editura „Oastea Domnului” — Sibiu, scoate de sub tipar următoarele cărți: „Almanahul Iisus Biruitorul” 1999, „Hristos — Puterea Apostoliei”, vol. I 1999, de Traian Dorz, „La picioarele Stăpânului meu”, ediția a III-a, 1999, de Sadhou Sundar Singh, traducere de prof. dr. Gr. Cristea și pr. Iosif Trifa, și „Să cântăm Domnului” — carte de cântări a Oastei Domnului — ediția a IV-a, 1999, Sibiu, (957 pag.).

„Să cântăm Domnului” e o carte de cântece, ce cuprinde 900 de cântări cu începutul de 2—3—4 rânduri, pe note, continuând apoi strofele. Are o introducere valoroasă de P.C. pr. Iosif Trifa, scrisă în anul 1934, iar la sfârșit toate cântările le găsim împărțite în ordinea alfabetică după titlurile pe care le au.

E o carte de căpătâi pentru mișcare ea și pentru simplită credincioși.

Tot printre cărțile editurii Oastea Domnului este și cartea: *La picioarele Stăpânului meu* și aceasta este cunoscută de către misionarii creștini, Sadhou Sundar Singh fiind un bun experimentator al vieții religioase. Cred că e foarte potrivită aducerea lui în conștiința contemporanilor care trebuie să imite gestul învățătorului.

Cea de-a treia carte este cea a lui Traian Dorz, *Hristos — Puterea Apostoliei* alcătuită din multe cuvântări la pericopele apostolice până la apostolul din Duminică a XVIII-a după Rusalii. Iată ce scrie în lucrarea lui Traian Dorz:

„Ce bine este când bunul lucrător al Cuvântului este și un bun lucrător al mâinilor, al lacrimilor, al genunchilor, al inimii. De fapt, numai atunci el este cu adevărat lucrător bun al Evangheliei, când este, mai întâi, bunul lucrător al celorlalte.

Evanghelia adevărată nu se propovăduiește mai întâi cu cuvântul, ci mai întâi se propovăduiește cu tăcerea.

Și nu mai întâi cu picioarele, ei mai întâi cu genunchii, și nu mai întâi cu vorbele gurii, ci mai întâi cu lacrimile ochilor, și nu mai întâi cu gesturile mâinilor, ci mai întâi cu bătăturile lor.

Evanghelia propovăduită în felul acesta este singura Evanghelie vie, adevărată, rodnică și sfântă.

Și propovăduitorii unei astfel de Evanghelii sunt adevărații trimiși ai lui Hristos.

Toți ceilalți — care nu sunt așa și nu fac așa — sunt niște meseriași, odioși, niște diletanți netrebnci, niște profitori ai cucerniciei, care și-au făcut din Evanghelie o meserie convenabilă și din Hristos un motiv de câștig ușor și necinstit.

Tu dă care aceste două tagme faci parte?

Se vede după mâinile tale, după genunchii tăi, după viața ta.”

E o carte foarte importantă pentru viața creștină.

De asemenea, editura a scos și Almanahul pe anul 1999, unde preoți și laici își spun cuvântul pentru îmbunătățirea vieții cititorilor.

● Am primit recent lucrarea „Din trecutul vieții monahale și creștinești în zona Ceahlăului”, de dr. Gheorghe Iacomi, (Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1998, 152 pag.).

Este o lucrare din trecutul vieții monahale și creștinești din zona Ceahlău. Autorul vorbește despre schituri existente și schituri pierdute, despre hramul muntelui și despre multe alte mănăstiri care astăzi nu mai sunt.

Este o lucrare de aducere-aminte care ne pune astăzi pe gânduri, când cugetăm la monahismul de odinioară.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se întorc.

Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; P.S. Visarion Rășinariu — episcop-vicar, — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitra Abradaș — redactor responsabil; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.

Abonamentul pe un an: 25 000 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2, B.C.S.A. — Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 47.21.016.520) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.